

Moje življenje

I.

Wood.

Hitro tečejo dnevi žoljenja. Kakor se
razcveti rožica Kuralu v bujico, prijetno
dubkve čestje, a le prehitro ovrene in se
posuši, tako je tudi človeško žoljenje.
Tvoja otročka leta minejo kakor sen,
sua doba traja le puskvatko, ko oživaš
edino pravo srečo, pravi mir, ki se ti
norda ne povrne nikdar več. Le pre-
hitro mine sui čas, ko si še kot nežno
dete sedel na materinem kolu, ko
te je sua zibala in ti prepevala mile
pesni, da si sladko zaspal. Kje so časi,
ko si letal z drugimi malimi tovariši
po travniku nabiraje si pikavik svet-
lie, ko si nazadnje utrujen mirno
in sladko zaspal v hladni senci.
Teh let ni več! Posloviti se moras od
iger, ki so razveseljevale tvoje sree, pred
te stopi druga doba, doba resnega

življenja, ko moraš misliti na se, na svoj
 bodoči poklic, proč je vsa brezskrbnost,
 od vsega tega, kar si prijetnega doživel
 v svojih mladih letih, od vsega tega ti
 ostane le spomin. Tu spomin je, ki slajša
 človeku ure v poznejšem življenju v
 času, ko mora magiče reči, da se mu ne
 dopade več, on je, ki mu zamakne duh
 včas, v katerih je bil srečen in kjer se
 zdaj ujava ono veselje kakor nekodaj,
 če tudi le za trenutke, ko le pustiho
 spozna, da je to minulo in da je zdaj ne
 drugače.

Kakor zapusti popotnik sojrojstvi
 kraj in potuje dalje po ravnem polju,
 prišedši pa do visoke gore, obrne se še
 enkrat nazaj na svojo rojstno vas, pred-
 no hiti dalje, tako je tudi s človeškim
 življenjem.

od zibelke ven je naše potovanje
 hitro minovalo leta, marsikaj doži-
 vimo in ko dospemo do kakoga vaj-
 nega konaka v našem življenju, po-
 gledamo le kaj radi nazaj na naše
 preteklo življenje, premišljujoci,

Kakšno je bilo to, kar je že za nami, in
kakšno bo to, ki se nam še le odpira.

Mnogo jih je, ki zainerjajo zgodaj zapiso-
vati važne dogodke v svojem življenju. To
je lepa misel; kajti človek si more spoma-
jo tega vse bolj živo predočiti, kar je doži-
vel in če minejo leta, človek le kaj nad
lista in čita o tem spisu in pri tem se
mu vzbujajo znova spomini na davno
minule dni. Videl sem tak dvojni
tudi pri nekem sasjem prijatelju in
vzbudila se je v meni želja, napraviti si
kaj takega, posebno že zaradi tega, ker mo-
rem tako zapisati vse, kar naposlujuji
najbolj moje srce in kar nobenemu
ne morem povedati.

A le poslovičansko bi bilo delo, ko bi
me povedal, kako je bilo moje prejšnje
življenje, kajti 24 let ni več mladost,
posebno pa ne, ker so to leta mladosti
na katero se vsak z veseljem spominja,
če tudi je morda bil med svetjem
srečne mladosti le pregodaj kak bo-
diciten. Tako hočem podati kratak opis
svojega življenja, poveda vseh dogodkov

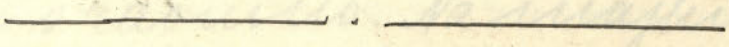
ne morem popisati z svojo natančnostjo
 in z istimi čuti kakor tedaj, ko so se račun
 vršili, marsikaterih se le malo spomin-
 jam ali sploh ne. Podajam tedaj tukaj
 v prsem delu le kvaško zgodovino soo-
 jege žoljenja v glavnih potezah, a od
 tega časa pa, ko sem sklenil spisovati
 dnevnik, naj sledijo osi posamezni
 dogodki mojega žoljenja z osem isti-
 mi čustvi, ki me bodo pri teh prilož-
 nostih navdajali, da bo imel poznejši
 bralec kakor koli rekajo, confessio ge-
 neralis' mojih dejanj pred seboj, naj
 bo vse kakor veliko recalo, v katerem
 gleda vse moje dejanje, razpi čuti pa,
 ki sem jih zapisal pri raznih prilož-
 nostih, naj bodo jasen odmev mojega
 notranjega žoljenja in mišljenja.

Ti pa dragi bralce, ko boš čital s kakš
 zgodbo mojega žoljenja, ko bodo morebi-
 ti krolvele moje kosti že davno v hladni
 zemlji, in boš našel morebiti marsikaj,
 nad čemu boš stresal glavo, tako me
 ne ne obsojaj za vse to tega, bodi ti to
 o svarilo, da računam ti drugatē, a jaz
 nisem mogel, sledil sem svojemu

uobrajenim nagrom in po tem tudi ravna,
ali je pa bilo to prav, to naj sodi vsak sam,
ko mene ne bo že davno več.

Če pa bo slučajno prišel komu ta spis v
roke, s katerim sva bila dobro znana, dobra
prijetelja, ki je poznal natanko moje raz-
mere, ki je z menoj delil veselje in žalost,
kemu naj bo ta spis kakor glas iz minulih
časov, ki mu domina uho spominjaje ga nek-
danjega sosejega prijetelja, ki potiba more
biti že davno v kleriki zemlji.

Koo, tedaj moje življenje!

Štroška leta

Tam pod nogočinim Obirjem, ki se dviga s svojivo glavo seličastno pustinebečskemu stoku stoji na vzhodni strani še pod neko nižjo takozvano Simanovo goro prijazna vas Deberca na pustovnem naravnem rebu, ki je na južni in vzhodni strani jako strmo, na severni pa se polagoma izgublja v ravnino. Na najhujšem hribčku stoji stanslaona cerkev z majhno kapelico, ki je še bujšne iz ovih časov, ko so prestivali še vitezi na nogočinem gradu za cerkvojo, od katerega pa danes ni videti drugega kakor same razvaline. Zraven cerkve stoji župnišče, velika usko poslopje, takozvana "Komeuda", ki se vidi daleč po dolini. Pod cerkvojo pa se razprostira prijazna vas in dalje njive in travniki. Na celi južni strani rebravije se spodaj ob ožrožju bela cesta, ki pelje iz krajanskega čez jezerski vrb

7

dalje do Velikoveca, zraven pa dvoji po skalosju
penca se bela privredši izpod košice. In-
stran Bele pa se dvigajo zopet visoke gore
kakor žitrajška, ki se raztega vster do
sive kee. Od vase, od Koder seti odpre
prijazen pogled po velikem delu koroske-
ga, pelje pot pod šimansko goro po rebri
narz dol v vas Podkraj. To selo obstoji iz
6 številk. Prva hiša, ki stoji čisto na samem
tik pod kermim gozdom, je pustava
Komende Deberca. Tu to je tudi kraj,
kjer sem jaz zagledal prvi svet. Da pa
se je to ravno tu zgodilo, temu so bile
vzrok različne okoliščine.

Moja mati Marija Brumnik bila je
iz čisto pripruste rodovine. Njen oče
Jožef, doma pri Hribeniku na Obir-
nem, sicer iz kuretske hiše, je moral
že zgodaj od hiše iskat si kruha, kajti
družina je bila velika in tedaj so bili
krovi časi, da je celo za osmeri kruh
kuda predla. Mnogo let je delal pri
rudanjih na Obirju, pozneje pustil to
delo in se pečal z strovarstvom.

Ko si je nekoliko denarja prihranil, najel si je od Kmetja Hirsčeva pod Rebenco v Gobjah majhno hišico v najem za petdeset let. Hišica stoji ravno pod rebenškimi rebrom na severni strani, četrt ure od Komendanske pristanišče..

Moj dedek zbral si je kot družico za svoje življenje, Božičevo hčer iz Lube na južni strani Rebenec, nanjo po imenu. Moja babica bi imela prao za prao preopeti doma Kmetijo, a ker je njen oče nenadoma umrl brez oporoke, se je to vse predugajalo in po zvitih nakanah njenega brata je prišlo tako daleč, da je morala z malim denarjem zapustiti svojeto hišo. A nič ni kovalo zakonskega življenja dedeka in babice. Če tudi ni bilo premoženja v obliki, sta vendar skajala, kajti bila sta marljiva. Bog je blagoslovil njiju zakon s tremi sinovi in docema hčerama. Seveda bila je hišica mala, kruha tudi malo in tako je prišlo, da so si morali vsak že zgodaj iskati svoj kruh po širnem svetu.

Kato je zadela tudi mojo mater

ista usoda. Služila je po več kmetijah in je prišla nazaj odje k Miklavcu, premoženemu veleposessniku kakor pol ure od Rebence v žitnjski fani, kjer rase svo vino, o katerem se pravi, da mora možnar s polnoči poviti, da se tisti, ki se ga je napil, obrne, ker bi mu sicer želodec pregrizel.

Tedaj pri Miklavcu je bila moja mati v službi in tam se je tudi spoznala z mojim očetom fantom Flaunig, doma iz Drač, prijatelj nam pod obirjem, ki stoji na visokem hribu, odkoder se ti odpira krasen razgled na vse strani. Oče bil je doma puščakovnik, iti je moral kmalu od doma služiti, pravil mi je, da je moral že kot trinajstleten fantič oziti sgle v oddaljen kraj. Ker je njegovega sveta še v najlepši noški dobi zasul plaz, moral je od doma, ker je njegov brat preozel domačijo. Po različnih krajih pušal je tudi k Miklavcu v službo za volanja. Tu tam se je spoznala z mojo materjo in posledica temu je bil sad prve ljubezni

nastopil sem jaz na svet in moja mati
je mogla tedaj reči, dne 26. julija 1876,
kar nas slavni Prešeren le preskušano
in resnično pove:

Maj pa je tebe tveča bilo,
dete ljubo, dete mlado
Mati mladi deklici
Nepoušteni materi.

Dedek in babica sta bila pa malo
nesoljna in moja mati je morala
služiti marsikatero gosposko, a kar je
bilo, je bilo, po tovi povesti je prepovedano.
Ker je pa pri dedeku bilo presmalo pro-
stona, da bi mogla ostati moja mati tam
za osodepolnega tucemka in ker je
karisto Miklavc imel pristavo Kamen-
de na Dobroci v najemni, smela je moja
mati iti za ta čas v to hišo in tako se
je zgodilo, da sem tam pozdravil
svet z glavnim vristom na dan 8. dne
ob 7. jutraj t. j. 26/7 1876.

Na pristavi ostala je mati z menoj
nekaj mescev, potem pa sta me preselila
babica in dedek v oskubo, mati pa je
šla zopet služiti k Miklavcu.

Tako sem se tedaj preselil od pris-
tave k babici v malo hišico, Hribenik

po imenu, kjer sem ostal ves čas.

Tedaj nisem poznal matere in ožjaj, ampak babica in dedek sta imela svojo knjižo in težavo z menoj in pod njuni nadzorstvom sem preživel edvajst let. Tako sem jih imel pa tudi jako rad in tako sem se le malo spomnil na svojo mater. Dče in mati sta prišla navadno gledat k meni ob nedeljah, česar sem se posebno veselil, ker vedel sem, da mi prineseta kaj lepega, si navadno kako igračo, mati pa kaj sladkega ugrizniti.

Dnevi, ki sem jih preživel pri babici in dedeku, vzbujajo v meni vedno veselo spominne. Bila sta pa tudi oba dobri duši, da bi boljših težko našel.

Posebno veselo je bilo po zivni. Dedek delal je navadno v kmetičaru perbase, da si je stem prislužil nekaj za najpotrebnejše reči. Babica pa je predla oslno, in prepevala na pol glasno narodne pesni. Sedel sem zraven nje in jo verno poslušal in vedno in vedno mi je morala še katero zapeti, posebno pa mi je ugajala ona

o francosjih:

Če nam bo pa Bog pomagal,
Ta francoz bo obrumagal,
Bojeme ga božji strah
Kot veter dlobini puhal.

Mislila je seve na Napoleonsve čas
Ko so francozji tudi v naših krajih hodili,
no, danes se to zopet prusi.

Naruk mi je usnala povedati še kako
poves ali pravljico in pravila mi je
o Turkih, o gornem in spodnem no-
žu, pri kateri piloznosti mi je ved-
no pripomnila, da pride takoj če
ne bom previden, sekra baba po me,
ki vodi s košem okoli in pobira nepo-
korne otroke. Tako me je steu nava-
dila, da sem vedno ubogal in mislim,
da je to nedolžno sredstvo jako dobro,
da se človek zgodaj privadi pokorševati.

Babica bila je tudi, ki je mene učila
moliti. Ona je bila, ki me je učila dela-
ti križ in moliti očenaš. Ko sem že
malo odrasel, imela svo osako jutro
šolo o kubi in, ko je babica kubala za-
jutruk. Tam sem opravljal vsjo jutranjo
molitev, in če sem kje obstal, pomagala

ni je babica dalje. Moral sem moliti
angelsko čestitje, povedati sem moral
deset božjih zapovedij, pet cerkvenih in
še vse druge stvari, kar se zahteva od
otrok v prvih ljudskih šolah. Moral
sem moliti glasno, to ji je bilo všeč, če
sem molil bolj nerazločno, je vedno
rekla, da je ta glas navno tak kakor
kakovega čučula, ki se ujanje v pajč-
vino.

Ku z veseljem sem molil in vsak dan
so se naučila z babico kako uoso molit-
vico. Da srečni časi, z otožnim srcem
se jih spominjam, a nimajo, ne bojim
več. Srečni čas, ko sem se z otroško-ne-
dostojnim zaupanjem sklepal soje
ročice in molil, mi ne motilo ničesar,
nobene posestve misli ni bilo! A
zdaj, tisto zaupanje, tisto vero, ki so mi
jo vsadili moja babica v srcu, tega mi
ne izpuste nikče več, to mi ostane,
kajti stem bi izgubil gaduje, kar imam,
ker potem bi bil kakor morica na šir-
nem morju brez jasne zvezde, na katero
se z zaupanjem ozira; rad molim

14
tudi zdaj, a vem, da je razloček med obo
molitvijo, ki mi je prihajala nekodaj
iz nedolžnega srca, in sedanjjo, kajti
le preveč napelnijejo človeka povetne
misli, ki ga molijo, ker človek spozna,
da more prihajati prava molitev le iz
nedolžnega, nepokvarjenega srca, kar
pa naveda sedaj ni več.

Kako veselje sem imel, če sem znal o se
molitve dobro, babica me je pohvalila
in obljubila, da mi pove lepo povest.
Do končani jutranji molitvi dobil sem za-
juterk, ki sem ga povžil z veseljem. Zvečer
pa, prej sem šel spat, moral sem zpet po-
misliti malo molitvico, nakar sem
sladko in mirno zaspal.

Ko sem dobil prve hlačice, peljala me
je babica večkrat v bližnjo cerkev na
Rebecco. Moral sem se prav lepo vesti, ker
drugače bi ne smel nikdar več z njimi.
Bilo pa mi je to tudi v posebnem veselju. Ker
stoji hišica, v kateri sem ožasel, čisto
na samostnem kraju, tudi mi sem mo-
gel priti v dotiko z drugimi otroki, da
bi se malo igral z njimi, ostal sem vedno
sam in tista lastnost ostala mi je

še do sedaj, da ljubim bolj samoto, da mi ni za veliki hrup in truše. Ozbu-
dila se mi je verda večjih želja po-
mešati se med veselo tolpo stusok.
Tu taka puščevost je bila ob nedeljah,
ko sem šel z babico navadno po popol-
danski službi božji domu. Babica se
je sešla navadno s kakšno stano znanko,
s katero je malo pokramljala, a jaz pa
sem takoj stekel k stusokom, ki so se
igrali na bližnjem travniku za vasjo;
in le prehitro je minul čas med
tovariši; prišla je babica po me in
le nerad sem šel domu; a tolažil sem
se, da se vidimo zopet prihodnje ne-
deljo.

Po letu pa šla z babico povrniti si
se od popoldanske službe božje na
polje. Tam je stalo sredi travnika
več mogočjih hrastov, ki so dajali
ob vročih poletnih dnevih pravo pri-
jetno senco. V njih vejah so imela
ptice svoja gnezda in ko so mla-
diči pogledali na svet in spleteli;
bilo je tedaj kaj živahnega žoljenja.

Mehka trava je rasla pod kovatino orjaki
 in vabila človeka, da si malo odpočije.
 Tedaj je tudi milivo, da je babica kaj
 rada zahajala tja, jaz pa seveda tudi,
 ker kraj se mi je posebno priljubil in
 ker sem vedel, da mi pove babica le-
 po povestice. In vsedla sta se, jaz
 k njej in nogam komaj čakaje troud-
 ka, da zovem najlepega. Tu pravilami
 je babica mnogo zanimivih stvari,
 tako da je nama pretekel le puchitro
 čas.

Zdaj pa je za danes dovolj, rekla je na-
 vadno babica, zdaj pa le še poskoči malo
 po travniku, da boš bolje spal. Tu potem
 je vzela babica kožni venec, ki ga je vedno
 nosila pri sebi in ga čela moliti, jaz pa
 sem gledel po travniku, natugal si ro-
 čice in jih nabiral v šopek. Tako sem si
 delal sam kratek čas, dokler me ni po-
 klicala babica, da je že čas, iti domu.

Mnogokrat se je zgodilo ob vročih
 poletnih dnevih, da so naenkrat za-
 temnili črni oblaki glavo sonce, sol
 daleč pa se je slisal vohel gron. Tve

je postalo tedaj tihó, ptičice, ki so poprej
 popevale, so se poskuvle v vejah, buč-
 lice in čmrlji so tudi popustili svetle
 in se podali v varno zavetje. Kudara
 je neka tajna tišina, da se še celo
 naju nobeden ni upal govoriti.
 Vedno bolj se je bližala nevihta, vedno
 bolj z močnim tleskom je pucteval
 grozno hrib in dol in blisk za bliskom
 je švigal pustizemlji. A naenkrat
 pribežni pad grozno vihar, kuralu je za-
 šumelo v mogočnik hrastih, postal
 je grozen piš, vse se kar pokrle, da
 je bilo človeka groza, prejšnja grozna
 tišina spremenila se je naenkrat
 kakor v veliko mase, ki meče raz-
 ljuteno so se valove ob skalo je, kjer
 se penice razgubijo. Bil je to zame jeden
 najlepših trenutkov, in nisem se
 mogel dovolj diviti temu krásnemu
 prizoru s naravo.

A to, da je začel vihar razsajati med
 hrasti, to je bilo tudi znamenje, da bo
 Kuralu ploha tukaj in bežala soate
 slaj z babico domu. Prišla je stvarna

noihla, toda plagornia so se razgubili
črni oblaki, pokazalo se je zopet svetlo
solnce, ki se je bliskovalo v širokih
biscnih postavi.

To je bil tedaj prostor, kamor so za-
hajala z babico tako noda. Tola zdaj je
dugače. Čedanes pogledam na listi kraj,
ne vidim več no goinih kvartov. Noih-
la in strela jih niso presegala, a podla
jih je kula sila - sekira. Zbežale so pti-
čice, ker so izgubile prostor, kjer bi delale
gnezda za svoje mladice. Od vsega mi
ničesar več tam, kjer so nekdaj stoletni
kvarti razpuhtivali svoje povske veje,
tam je sedaj njiva in kolonje, ni mo
bi gotovo ne mogel misliti, da je bilo
tukaj nekdaj dugače.

Tempora mutantur! Ni več vsega
kraj, kjer sem prejel toliko lepih
ur, ko je šumelo skušnostno listje
kakor bi si tudi svo privedo obilo
povesti kakor moja babica meni. Iz-
ginili so kvarti, zginili tudi naj-
srečnejša leta, ostal mi je na to
le spomin!

Kakor svenjico, nista šmela de-
dek in babica razumale hišice no-

benega preročanja. Da bi pa spaj imeli
mleko, dobili so si dve koci, katere je
govil dedek po letu pobliznjih gozdo-
vih okoli na pašo. Bili ste dve koci, Siv-
ka in Rujaska, prav pridni živalici.

Ko sem nekoliko odrasel, sem šel
tudi jagodekovi, če jeQUAL koga na pašo.
Opel je dedek navadno, kak žubor s seboj,
da je pri tem pletel, jaz pa sedel poleg
ufega in razlal konicčke iz bouse skor-
je.

Po letu, ko so dozrele jagode in bo-
rsnice, pa mi je napravil dedek
majhen jrbasček, v katerega sem
nabral rudsčih jagod, ki sem jih ne-
sel babici ali pa očetu in matici, za
kar sem dobil kakko žeruljo ali pa ne-
maj krojcajce, ki sem jih skrbno na-
biral v posebni škatici. To je bilo tedaj
zame je celo preročanje; sedaj se ve se
drugač. Krojcajce vrednosti spremnja
se z razširjanjem duševnega obzor-
ja in vsakokratnim stalivčem, ki ga
gospina človek v družbi.

KajrajšiQUAL je dedek koga na pašo
v Bregajceh, veliko prska, ker

je rasla močira trava. Sosedu Bregarju
 napravil je dedek zato kak juba ali kaš,
 tudi je izdeloval sokle, če je bilo treba.
 Tam suva prasadela z dedekom in njegovo
 popoldnevo. Bil je od kod lep ragled.
 Videla soa, kako so ljudje delali spodaj
 na polju, malo dalje od kod šumela je
 bela po belim peševju proti zapadu,
 pronačnem polju proti vzhodu pa se
 je vila bela cesta. Ke od daleč soa videla,
 kako se je v puahu pripeljal vsak dan
 okoli petih popoldne potnik voz. Ku ko
 je vozil posteljo po Miklavčevem klan-
 cu proti Miklavcu, je ozel sojo trokuto
 in v milih glasovih se je razlegala da-
 leč na okrog pripazna pesem oznan-
 jujoč, da je postala tu. Tudi sedaj še so-
 dnu na tistem robu, tudi čakajoč pri-
 to, ki mi morda priinese težko pričaka-
 vano poročilo iz daljnih krajev od pri-
 jateljev in znancev. Ku ko zapoje trokute
 glas, se mi nekte opredijo spominu
 na nekdanje dni, kakou stara pesem
 iz srečnih časov, ko mi je bilo vse mi-
 no bolj kakor sedaj, ko se mi poznalo
 želji in hrepenenja po rečeh, ki jih

morda ne more doseči in ga zato
stori nesrečnega. Tam sedim tu
ob noči in slušam glasove, ki so še
kavno isti kakor nekdanj, a drugod
se je spremenilo, ni več dedeka, ne
slišim več upegovnega pomekega xueka,
davno je tuskni v grobu pri beli žitajki,
cerkvi, ki so jo nekdanj tolikokrat glo-
dala, in tudi jaz sam sem se od tega
časa mnogo spremenil.

Toda kam sem prišel, sodaj' od
sem! Tako je namna z dedekom hitro
minulo popoldne. In čepem postal la-
čen, tako je imel gotovo dedek o torbi
kos kuka, ki sem ga pojedel s slastjo.
Konec pa so se naše misli okoli naju.
Včasih jih je tudi poklical k sebi, hotel
jim dati kako skarjo od kuka ni pri
tej prilležitosti se je zgodilo enkrat
nekaj prav smešnega, kar sem obšer-
no popisal v spisu: Gy mojih pastir
kih let, natisnjeno v Lirici leta 1899.

Gy ko se je naquilo soluce k za-
komu, spruavil je dedek sope reči,
ki jih pokueboval pri delu, o torbo in
povrasno smo se podali vsi domu,

Konec spredaj, midva pa zadaj! Tu ko je solnce
 jemalo slovo, postal je dedek, naslonil se
 na palico, suel svoj klobuk, da so se gadufi
 žarki razpili po sivo belih lasih. Tu zamislil
 se je pri tem, kaj ga je spominjalo pota
 svoje se solnce, da je prišel oče tudi upe-
 govega življenja in da morda ne bo dol-
 go več, da tudi njemu potone solnce ži-
 vljenja za večno. Nekote sem suel tudi
 jaz klobuk in stal neruo praven njega
 ne upaje se, ga motiti pri tem premiš-
 ljevanju. V tem pa je tudi že zadonel
 bečerni von od keberec, veličastno je
 donel spominjajoči ljudstvo k molitvi.
 Tu molila sva z dedekom, dokler ni
 odklenkal mali' vonu za vurne duše
 s svojimi milimi glasovi, da ti se že
 nehoče ta glas do srea in ko zapoje
 krat in se polagoma razgubljajo njegovi
 glasovi, polasti se te neka kajna taj-
 nost kakor bi te hotelo spominjati,
 da bo tudi za te polenkast ta von,
 spominjajoči ljudstvo, da naj se spom-
 ni vseh tujih duš, ki tpepijo v očeh in
 morda tudi tebe.

Prišla sva z dedekom domu, jaz sem

ugral kaze v hleo, babica pa jih je pomolpa, dedek pa je počival pred hišo. Babica je napravila večerjo, ki mi je vedno dobro dišala. To je bila zadovoljnost, to je bila sreča.

Ko sem že nekoliko odrasel, izročil mi je dedek varstvo čez Sivko in Dujako popolnoma, samo, da me je še očaiš nadzoroval, ali sem tudi sproben, za ta imeritno opravek. Kakor poslednik v sjeti, tako mi je dal vedno poselja, kam moram danes gnati kaze na pašo, kam jutro, kar dopoldne in popoldne, na katero stvar spoulati, na kateri kraj jecni. Ne to sem si dobro zapomnil in zmagu je bila gotosa, kajti v moje največje zadovoljenje so se povikale po vsaki paši z naplujeni mi trebuki domu in sladok namideljij oledeta mi je bilo največje pravilo, ko sem prišel domu.

Ko se je opudila narava spoulati k novemu življenju in sozopet splevda drevesa, tedaj je tudi za me prišel čas, da poženiem svojo Sivko in Dujako

na pašo. To je bil vreden dan. Moje so skakale, kakor bi prozele, od trave do trave so letale, od grma do grma ne vedo, kaj bi prej oquignile. A počasnoma so že postale izbirne in le najboljše stakni so našle ni-lost, da so jih poknustale.

Tako je tudi s človekom. Ko po dolgem pomatnjkanju dobi kaj boljšega, ni je vse dobro in vidi še tako slabo, a le pre-šmalu se preozarja, in mnogokrat se zgodi, da o svoji presojnosti še z najbolj-šimi stvarmi ni več zadovoljen.

[S svojimi kozami sem prehodil vse bližnje kraje, krog vsakega doma, prele-žel sem vse skale. Najprej sem jih našel v smolje pod linariso ozona, kjer je ra-mosten kraj. Tam je bila visoka skala in odtod sem gledal na polje, kjer so ljudje delali; spodaj pod skalo pa je potlina, kamor sem se navadno ob času dežja prav rad podal. Tam se je tudi zgodila ona dogodba s čudno živaljo, ki mi je pokazala koliko vtra-ku, mence, da je volk, a bila je le - linca. Popisano je to natanko v spisu:

Iz mojih pastirskih let. (Mir. 1899)

Najusulejši čas za me pa je bil v jeseni. Tedaj sem gural kozo navadno kam daleč, navadno v reberške hrobe, to je na koncu reberškega rebra, kjer sem ostal cel dan in sem šel šele na večer domu veselo vriskaje in pojoč. Največje veselje sem imel tedaj, ker je začela vsiti o tem času kupačka tudi govee, kar mi vsled tega ni bilo treba koliko paziti na kozo. Večih sem jih pa gural tudi na tak kraj, kjer so pasli drugi pastirji krave in ovce. Tedaj je bilo veselje! Kaverili so velik ogenj, od bližnje njive je navadno prišel kdo kucupinja, ki smo ga spetli o ženjavici. Knaver smo nastavili skoli ognja peči, na nje devali žreče ogle, udarjali z drugo pečo vanj, kar je napravilo glasen pok. Godilo se je tudi, da je skočil kak koveček na obleko, mi na veliko svojo žalost sem le propo vedno zapazil, da mi je zgorel že precejšen del sukrije. Navadno je bil doma polon, dobil sem jih večih

tudi kot zdavnilo z brezovko.]

Tako je minulo leto in ko je listje popadalo z dreva, in se je olavila gosta megla po ravninah, tedaj sem tudi odel, da pride kralu sneg in stem sem tudi končal svoje pastirsko delo. Kame je bilo tedaj hujše, ker sedel sem moral cel dan v hiši, dokler nisem začel hoditi v šolo.

Ko so pa kope po zimni povrgle mlade kozličke, tedaj je bilo urop veselje. Kdru sem jih hodil gledat in ko so jih prodali, sem se težko ločil od njih, a za odškodnino sem dobil vsako kupa po pet uocco za to, da sem tako puidno pasel.

Ko sem hodil v šolo v Kitakosov in sem se naučil čitati, sem tudi napočimel kupice seboj. Tako sem v tem času prebral večino Mohodjevih kupic, obično zgodovino, kjeruice, koledarje in zgodbe svetnikov in še mnogo drugega, kar sem le dobil. Stem minul je hitro čas, gledel sem mnogo lepega in stem sem se tudi slovnikem jeziku dobro puidil.

Kakor dolgočasni so bili zruski dnosi, tako tudi ni manjkalo v stem času

naveseljavanja.

Ko je namreč zapadel poslednjeg, tedaj sem poiskal o stani Kauri svoje savi, ki mi jih je napravil dedek in hajdi z rfini na cesto, kjer je bil kak klavce. To je šlo dol v nasvino, da je jemalo kak sapo, potem pa zopet nazaj s silo in težavo in tako je šlo naprej, da se ni medtem napravila kurna uni. Četudi sem prišel domu ves zvrtačen, nasmikavskovat tudi z razteganimi klavci, vse to nič ni storilo, le, da je bilo veselje.

Ko je že šlo bolj proti spomladu, je sneg čez noč na površju prvrznil, kolikor je po ducou stajal. Tedaj sem šel s svojimi savi kak za hišo na bližnji krib v tako zvane „Kovine“, kjer sem se delal cel dopoldne. Musgovnat se je tedaj pripetilo, da sem se govil, savi namre, a hitro sem se pobral in hajdi, zopet nazaj. Poleg tega vesolja sem imel še drugo. Bil sem namreč velik prijatelj

ptiče. Ko sem se tako na paši sprehajal,
po zelenem gozdu in se vsedel v metki
mah, videl sem naproostne ptičice,
ki so skakljale po vejah in prepevale,
našel sem mnogokrat tudi gnezdiče, v
katerih so bila ali še jajčeca ali pa že mala
dličč. Tu ko je po zimi padel sneg, so
puidetele k hiši, pokukavale radovedno
pri oknu, kakor bi hotele kaj imeti, ker
zunaj je bil mráz in mnogo snega. Tu
pui sem se mi je nehote vzbudila želja,
da bi tudi jaz imel tako ptičičo, ki bi
jo hotel skrbno rediti, da bi ji ne bilo tre-
ba stradati. Govedal sem to dedku in
on je napravil pripravo, da bi lovil z ujo
ptiče. Doma pravimotemu „žlagelc“ na-
pravljen je iz letkovih vejic ob strani,
spodaj in zgoraj ima pa lesen pokrov,
v sredi je pa priprava, tako zvan je -
zih privezan na eni strani ob rob
Metke, v sredi je pritrjen klinček vsta,
pokrov pa drži drug klinček, med kateri
se lahko dere drugi kosec jezika.
Nastavil sem to pripravo na bližnje
dveo za hlev in nestarpo čakal, kaj se

zgoditi. No, in nazaduje sem vendar le
pničakol, prišla je ptičica in se vjela v
zajutko, a kaj, ko je bil vrabec. A ko sem
ga že enkrat dobil, ga tudi spustiti ni
sem hotel. Natančneje je to popisano
v mojem spisu: Iz mojih prvih let.

Drugo krat sem prišel s svojim stricem
Jakobom k nekemu kudarju, ki je imel
mnogo lepih ptic. Med temi se mi je naj-
bolj dopadel „čajzele“, ki je tako lepo
pnepeval. Od tedaj mi je rojil samo
čajzele po glavi in se samjalo se mi je od-
njega in to je trajalo tako dolgo, da sem
se podal nekoga dne k moji gosposi
svojimi prihranjenimi roci, kar
sem jih imel in nisem jeupal prej, da
sem dobil čajzele za 40 rocev, nakar
sem tekel z njimi v velikem veselju
domu. A žalibože, moje veselje ni
trajalo dolgo. Ko se je namreč bližala
velika noč in so belili sobe, se je pri-
kudla mačka v sobo, videla čajzele
v ptičnjaku in po njem je bilo. To
je bila žalost. K žalostnim srečam
sem ga zakopal.

V mojo zavijko se je vjela še

mausikatera ptica, a robera mi ni
bila po godu. Kuknat sem šel celo z lima-
nicami lovit k neki beli jajplec, a šel
sem le sam na limanice, prišel sem
z lačnim trebuhom domu in uresni-
čil se je dedekov igrek: če ti na te limani-
ce dobiš kakko ptico, jo jaz komuato pojem.

Tako mi je minulo v nekajenem veselju
pri dedku in babki že nekaj let. V njih
sredi sem igrasil, sivi so me oggofli, v
njih sredi sem preživel prva in najlep-
ša leta svoje mladosti, a zato sem jih
pa tudi ljubil kakor svoje druge stariše.

Tako sem bil že čez sedem let star, ko
so se stariši spomnili, da bo čas me dati v
šolo. Bilo je tedaj pri meni nekaj izvan-
rednega. Ker sem bil čisto na samotnem
kraju, se učitelj mi spomnil, ko je hodil
po hišah zapisovat otroke za šolo, da bi
mogel biti nekaj se kak šolar, ki bi bil
zvel tujatihlavce po šolskih klopet, sta-
riši pa tudi niso mislili na to. Ker
pa vendar niso hoteli, da bi bil ostal
kakor divjak v gozdu, poslali so me k
nekemu staremu možu v šolo po imenu
lsustel. Ta je imel suntuar Reberce

v Lubi v nekem grabnu najhro hišico
z malim gospodarstvom. Kral je,
kar je med ondostnim ljudstvom
najrodkega, dobro nemški in tudi
slovensko in nemško čitati in pisati.
K. rjemu so hodili mladi ljudje v šolo,
ko še niso bile naše šole tako uravna-
ne, kakor sedaj, posebno pa iz plavin
Kmetški siriovi in ktere, ki so inuči
po zimu za to doolj časa in ker je bilo v
Kapsu ali pa v Žitavos predaleč. Jmel
je včasih prav veliko učencev, ki so se
pri rjemu si dobro naučili brati in
pisati po slovensko, zato pa mu je dal
osak malo kruha, moke ali mesa za plačilo.

Enkrat sem so me poslali tedaj v šolo,
tukaj se je pričelo moje študiranje. Spo-
četka je šlo bolj po časi in marsikatera
stebela solza je zdrknila po licu na de-
belo tiskarini "i", da sem ga še manj
spoznal. A scāsona se ose popravi,
in tako je po hudem zavetku bilo kmu-
lu bolje. K veseljem sem todil K staremu
kustblu v šolo. A ni dolgo trajala ta šola.
Učitelj Richter v Žitavasi je naukec

pozivni povelj po drugih otrokih, da sem jaz tudi še na svetni in kamu hodim v šolo. Takoj je prišel list s pozivom, da moram odlej hoditi v žitarsvas v ljudsko šolo. S tožkim srcem sem se tedaj ločil od svojega pravega učitelja, na katerega sem se že dobro navadil.

Malo kesno mi je bilo pri svetu, ko sem se odpravil v šolo. Babica mi je dajala nauke, kako se moram vesti v šoli pred učiteljom in župnikom. Boječih konov stopil sem čez šolski prag, že od daleč sem slišal ropot solatjev, ki so čakali na poduh. Čisto malo srečem sem stopil v šolo, kajti mi sem bil navajen biti med koliksom število. Vsio so gledali name, misleč si, kdo pa je ta, iz katere dežele je pa tega prišel vster. Vedel sem se koj v tretjo klopo, ker sem rasno videl prostor. Kmalu nato prišel je učitelj in ga gledaoči me, prišel je takoj k meni in me vprašal, zakaj me ni bilo tako dolgo. A jaz sem odgovoril, ker uobeden ni po me prišel, a povedal sem, da sem hodil k Gustelnu v šolo.

Stem je bila stoa prava uana. Podnik se je prišel in ko je učitelj poklical nekakšne učence k deski, da bi brali črke sem se sglasil tudi jaz s pravaše, ali moram tudi jaz iti tja. Če pravi, pa pride. Tu šel sem in počital vse, v čemur je bil učitelj zadovoljen.

Ka učiteljem prišel je župnik Palant legat. Kvedel je že od učitelja, da je prišel nosilec in takoj me je poklical in me pravaš, ali imam že kaj voliti. Odgovoril sem točno in postal sem stem ljubljence kateheta.

Dobil sem kmalu prav veliko veselje do šole in pridno sem zahajal k podniku. Četudi je večjih pozivni padlo veliko snega, tako me to ni sovralo, še le stem večjim veseljem sem šel tak dan v šolo.

Ostopil sem v šolo l. 1884. Ker sem prišel seboj že nekoliko znanja, prišel sem po pol leta v drugi oddelki prvega razreda, kjer sem ostal eno leto. Druga tri leta pa sem bil v drugem razredu. Učitelj me je imel prav rad, a naopli temu sem moral

večdar večjih še malo po šoli posedeti. A to se mi zgodilo velikokrat. Enkrat sem kupil sladkorja in ker sem ga delil drugim, sem bil zaprt, drugokrat sem s šole udaril s ohtalom, tretjo krat pa sem bil v družbi drugih zaprt, ker smo naredili slabo nalogo.

Ob koncu vsakega leta je bila na Miklavčevem solka veselica. To je bil vesel dan za nas po dokončanem delu. Bile so različne igre, pri katerih si je mogel tisti, ki je bil spreten, dobiti marsikateri uspeh. Leta 1887. bila je posebno slava veselica. Razen mnogo jedil, pijač in iger delili so se tedaj še posebni darovi sinu, ki so imeli dobna spučevala. Tri najplešitvi darovi sem bil drugi, dobil sem na medaljo puilepljen goldinar. To je bil zame največnji dar, kar sem hotel o ljudsko šolo.

Kdoro v istem letu umrl je moj dedek. Še dolgo časa mučila ga je naduha, posebno pa po zimi. Prihajalo mu je vedno hujše. Najdlje je uspel v postelj, katere ni zapustil več živ. Bilo je ravno na. Piinkoštni ponedeljek, ko je ob treh popoldne zatimil za očuo oči. Bilo mi je jako hudo, ker zgu bil sem dedeka, ki sem ga ljubil iz celega srca. Bil pa mi je tudi dedek kakor moj

drugi soče, prijazen, potrpečljiv; lepo me je učil, mi daljal nauke za življenje, katerih ne bom pozabil nikdar. Ostal sem sam, nisem imel več koga, da bi šel očasih z menoj na pašo. Dobro se še vem spominjati, ko je ležal dedek na rutoškem sodru. Prišla je strašna nevihta in hitel sem na vso moč s svojimi kozami domu. Pridiši pa mimo visokih macesov v Habermitskem nebru, udarila je strela v drevo, da sem se samega strahu spotekel. Kozje in jaz smo leteli vsi plašni domu, s tem pa se je vsula strašna toča, ki je vse pobila. Od tistega časa pa sem dobil poseben strah pred bliskom, in če se je bližala nevihta, sem koj hitel domu. Posledica temu pa je, da se še sedaj tako lahko prestrašim pri najmanjši priložnosti.

Bil je oblačen dan, ko smo sprenili dedeka k večnemu počitku. Nilo so doveli zvonovi, ko so ga zasipali, zagrebli so mi ga v hladno zemljo, a njegova podobna mi ostane vedno pred očmi; ostal mi bode nanj vedno blag spomin.

Glodil sem že četrto leto v solo. Tedaj

je prišlo nekaj, kar je bilo neodpolno za celo moje življenje. V Celovcu se je začelo sedaj vidati Manijanišče, ker bi mogli biti dijaki za nizko ceno ali celo zastoj, ki me nijo postali sukhat dukovniki. Vedelo se je o tem po časnikih in tudi s cerkvi se je o tem razpravilo. Tu sedaj so bili ljudje, ki so prigovarjali mojemu starišcu, posebno moj ujec Jakob, da naj bi me dali študirat, ker je puziloznost jako ugodna. Tuel sem dobro spricvalo in že ucitelj je uciknat spodbujal mater, naj me da v šolo. Maniži spocetka niso bili nič prav zadovoljni s tem, a pozneje so se vendar le spoprizgnili s to mislijo. Tu tako ova šla z materjo nekoga popoldne k Komendatskemu Mateožu Servecelj na Leberco: z mojim spricvalom ga opratkali bi bil sposoben za študiranje in ali bi mogel biti tudi sprejet v Manijanišče. Komendator je pogledal spricvalo in rekel, da bi ravnno že imel glavo, a zavoljo Manijanišča je rekel, da me ne morejo sprejeti, ker sem nejakistakega rodu. Tu je sedaj bila ovira. Mati se prav nič ni rada onložila, otku pa so prigovarjali od

obeh strani, da naj me dajo študirat.
 Bil je tedaj na okraju Leberce tudi
 nek fant, Matija Perč, bistre glave, ob glav-
 ni cesti pri cestarju s svojimi stariši
 na stansovanju. Tega je hotel komendant
 Müller vlati v šole, a nenadoma ga je
 zadela Kap. A bilo je to zapisano v Kufjgah
 in komendantu Terovicelj kot naslednik
 se je odločil, da da tega fanta študirat.
 To je tudi veliko vplivalo na moje stariše.
 Nazadnje se je mati vendar le odala, da
 se poslovi. Naredili so ženitovanjsko
 pisno, bila je poroka in vesela gostija.
 K poroki šel sem med očetom in ma-
 terjo kot sad prepovedane ljubezni,
 in stoprao zdaj sem postal kot zakon-
 ki per subsequens matrimonium,
 kar sem si pozneje, ko sem študi-
 val kanonsko pravo, najlažje za-
 pomnil. Mati se je jokala, bilo ji je
 težko, zakaj ne vem, in še na večer
 mi je rekla: Glej, ožbej, vse to sem tebi na
 ljubo storila.

Spominjam se še kakor domes, da
 mi je naročil oče, ki je bil tedaj volar pri
 Hüršelm, Miklavčevi pristavi poleg

naše hiške, nekoga jutna, ko sem šel v šolo, da naj medpotoma prisem, soji materi pri Miklavcu, da naj so pripravljeni, ker grejo danes k župniku zaradi oklica.

Mimola je tedaj pouška in se začela vesela gostija. Bil sem tudi jaz na opo, ker pa nisem našel druge zabave, sem prečital dve povesti. K jutraj pa smo šli zaspani domu, meni pa so še dolgo šumeli glasovi vesele godbe po ušesih. Bilo je to meseca junija. Od tega časa sem začel učiti latinsko šolo in tako sem tudi jaz dobil že nialo pojma o teh študijah. Pripravljali so tudi reči kakor obleko, perilo, obujjo, ko greu o Celovcu. Priskrbeli so mi stanovanje pri moji sestričari Katri, ki je bila v Celovcu.

Tako se je bližal vedno bolj čas, ko sem moral iti v mesto. Hodil sem do zadnjega v šolo. Kao tožno sem jemal slovo od šolskih klopij, kjer sem sprejel prve nauke. Bila je še nazadnje veselica za šolarje in slobil sem v slovo še lep dar. Napisal je dar, ko sem moral odtriniti. Od šolarjev sem ozel slovo. Moje reči so spravili stariši vse skupaj, ki jih naj o zamem

seboj v mesto. Drugeti moram, da proo
leto še nisem bil v Manijavišću, ker
prilopje še ni bilo dogoto oljeno in Ker so
v stano Manijavišću sprejemali dijake še
le z drugim letom.

Dijaška leta

Bilo je nekoga jutra ob dveh po noči meseca septembra, ko sva se poslovila z materjo proti Linciu, da bi se od tam prepeljala po železnici v Celovec. Bilo je na petek in ljudje so še rekli, ne v petek, ampak kak drug dan idita, drugače ne bo sreče. Morebiti so imeli deloma prav. Sva upchana sva pušila z materjo na Roldorfu, ker sva letela, misleč, da zamudiva vlak. Prisopil je vlak in hitro smo združili proti Celovcu. Čudno in novo se mi je zdelo življenje v mestu, kolikoko hiš, kolikoko ljudi. Sta sva najprej k mojo sestričinu kaku, kjer bi imel stanovati. Najhva sobica, bolj temna, ko naj pros- tova za dva. To je naj kraj, kjer bom pre- bival ves čas, kar ne bom v šoli. Potem pa smo šli v gimnazijo. Tam sem videl nekoga mojga, katerega sva opravičala, kdaj in kje se mora opisati. Taz sem si

mislil, da je to kak profesor in ker je bil
 znanja prijazen, sem si že domišljeval,
 ta pa ne bo hudi z mojoj prvi skušniji.
 A kakor sem potem vedel in spoznal,
 bil je le šolski sluga. Gori pred rasna-
 teljevo pisano zagledal sem svojega to-
 variča iz Leberce, ki ga je privedel
 komendantov šerifeelj. Peljal naju je ska-
 paj k rasnatelju. Bil je to mož z rjavimi
 lasi, sloboda po imenu, bolj osebnega
 glasu; a pravična in blaga duša. Ko
 je mene opisal, oprašal me je, ali znan
 kaj nemški, kar sem potrdil, če tudi mi-
 sem dobro razumel. Razpravljal mi je tudi,
 kdaj moram prihodnji dan priti k skušnji.

Kvečer se je odpeljala mati. Meni ni
 bilo prav nič hudo, saj različne nove
 stvari, novo življenje, me je tako oma-
 nilo, da sploh še tega čutil nisem,
 da bom v tujem mestu daleč od svo-
 jih starišev in babice.

Drugi dan je bil opračevalni izpit.
 Prestal sem ga in skem sem tudi do-
 bil pravo, študirati na gimnaziji.
 Od skušnje mi je bila glava čisto zme-
 dena in tako se je zgodilo, ko sem

prišel na ulico, da sem krenil o naspust-
no stran proti severu, namesto proti
sghodu. Šel sem in šel, zdelo se mi je vse
nekako tuje, a mislil sem, bom že prišel
prav. A naenkrat sem bil izven mesta.
Spoznal sem, da sem zašel in po dolgem
popraševanju sem prišel domu. Brat-
narčinja je bila že vsa v skrbah, kaj bi se
uskoalo pripetiti.

Kupili so mi lepe, nove kufice, ska-
serini sem ves vesel mahal v šolo. Šo-
ččka mi je pač marsikaj bilo nezagrnji-
vo, posebno ker nisem razumel nemške-
ga. Mislil sem si, da se tudi mi treba
nič učiti, ampak da je tako kakor doma
v ljudski šoli. Tako se je zgodilo, da sem
dobil iz latinščine prav pošteno do-
ko, a učenega pomena še nisem umel.
Koji so šolci so mi samo rekli, da sem
dobil „šest.“ Kakotako mi je šlo v zemlje-
pisju. A scāsoma mi je vendar pri-
lo v glavo, da se bo treba malo učiti, in
odslej je tudi šlo. Brečno sem gledel pri
prvi konferenci skoz, da nisem dobil
takozvanega: kaseletna, to se pravi
nazvanila, da v tem in tem predmetu

učence ni zadovoljval.

Legnariil sem se kimalu z nekaterimi
sošolci, posebno s Slovenci. Ste mi sem
prišel v slovenski mi skupaj, dvakrat
na teden. Tam smo imeli profesorja
dr. Jakoba Škef, ki nas je prav prijazno po-
zdravil in popravšal vsakega po imenu.
To mi je takoj ugajalo, posebno pa, ko me
je pri čitanju pohvalil, bil sem srečen,
da zopet slišim slovenski, posebno da
govoriti tudi profesor slovenski, ker do
sedaj še nisem slišal govorniki posvet-
nega gospoda govoriti naš nili jezika.

Do jednem mesem sem spremenil
soje stanovanje. Bilo je pretesno, brat-
rancinija je šla za delom in tako se tuoli
ni mogla lahko še z menoj ukonjati.
Preselil sem se k neki mojega sošolca
Mateoja kakle iz Logarasi doma, s ka-
terim suva sedela skupaj.

Bila je velika soba, v kateri so prebiva-
li 4 ljudje, pozneje jih je bilo celo pet.
Gospodinja Kliza Perne je imela tudi sinu,
frica po imenu, ki je hodil v četrty razred
realke.

Tam mi ni bilo dolgočas, zvečer smo vedno

incli svoje veselje in včasih smo uganjali svoje burke, da že ni bilo prav lepo. Spominim na nekatere stvari sem zapisal v spisu: Nekdanji dui.

Na hišo, Paulitschgasse št. 4 je bil tudi več in pozimi smo delali tedujase in se krepali, poleti pa smo študirali vsi skupaj pod meglično krunčko. Fric je govil vedno svojo francoščino, pa nek Pragasnik iz Logabasi latinščino, midva z Mateo pa sva uganjevala ob kakem hrošču tajnostki cologije. Včasih smo se tudi speli, nastale ste dve stranici, ki sta se nekaj duij prav kosmato gledale, a dobna gospodinja nas je pomirila. Liker je bila pa stoga, iti smo morali ob delavnikih vedno v cerkev, posebno pa, če je bila kje kaká pobožnost.

Tako je hitro teklo leto. Prište so božične počitnice. S kakšnim veseljem sem šel tedaj domu, to si lahko vsak sam misli, samoto povem, da sem bil že dve uri prej na Kolodvoru, prej je vlak prišel. Hitro so minule počitnice in težko sem šel nazaj in trajalo je precej časa, da sem

se navadil na prvejšnje nazivne.

Bližal se je konec prvega letaja. Toliko sem vedel, da bom srečno zlezel skoz, četudi me je malo imelo o matematiki. Klasično je bila moja slaba stran že ves čas in to je tudi bilo osodepolno pozneje zame. Za ta predmet se jaz nisem mogel ogrehati nikdar, to se mi je zdelo tako suhoparno. Posledica je bila, da sem se tudi malo zanimal za ta predmet in večkrat sem ožditvil: Oh, lepo bi bilo življenje na gimnaziji, ko bile ne bilo presnete matematike. S tem večjim veseljem sem se oklenil drugih predmetov, posebno pa jezikov, ki so bili moji ljubljenci.

Napovil je osodepolni dan, ko smo imeli dobiti spričevala. Luce mi je bilo hitreje, ko je prišel nazrednik dr. Karol Franseher spričevala. Po kratkem nagovoru jih je razdelil. Prišla je vrsta name. Klasično sem posegel po bellem listu, nadoveden, ali se ose strinja, kakor sem si mislil. Bil sem zadovoljen.

Prišel se je drugi tečaj. Luno so kelli due
 vi naprej, v šoli je bilo prav veselo, mnilo
 me je edino, da me je tu in tam vdra-
 nila kakšna dvojka iz matematike iz
 prijetnih sanj. Ob nedeljah pa smo na-
 pravili vsi skupaj izlet na deželo. Poseb-
 no nad sem prišel k sopsiteti Barbari
 Koceri v Keturinj, ki je bila tam omožena
 in skrbnica vile Goničnik, last gospode
 Muro. Bila je dobra duša in huda je bila,
 če je nisem prišel obiskat. Skuhala mi
 je kavo, za slovo mi je dala šopek cvet-
 lic, tu in tam se tudi kako desetica. Ko
 sem bil že v višjih nazvedih, mi je se
 vedno pristavila: "Leglej, da ne boš
 prevec lumpal." Potem pa sem šel ve-
 sel proti mestu. Tu ko sem prišel
 mimo Keturinja, kjer je bil nekodaj mo-
 gočnisamostan cistercijenzov, in je za-
 čela biti ura, da so odmevali stozni
 udarci po okolici in so zašumele skis-
 nostno stansdaone siveke ob cesti,
 sedaj so se me plastili nenavadni
 občutki in nelote sem obstal in poslušal,
 kako so se razgrubljali zadnji udarci

po okolici in zdelo se mi je, kakor bi bil
 to otožen glas opominjajoč na nek-
 danjo slavo in živahno življenje me-
 nihov v tukajšnjem kraju; in stare
 sivečke so se mi zdele, kakor bi pravile
 zgodovino o davnih časih; da reči
 moram, ta kraj mi je ugajal, rad
 sem zahajal sem v to okolico, večin
 vesel, večin pa tudi žalosten, kakor
 je namo naneslo naključje, a nazaj
 pa sem jo mahal vedno vesel, navad-
 no z desetico v žepu. Telo sem imel rad,
 ona je skrbela za me kakor mati, rada
 je pritrjala sebi, da je le mogla me ni-
 kaj dati. Kato sem jo tudi spoštoval
 in njej sem poslušil vse, kar me je težilo.
 Ona mi je dala dober svet in polo-
 lažen sem bil. Prijazen je bil tudi nje-
 nuj sinček, četudi na videzno bolj
 osoren, a drugače bil je dobra duša.

Dan je tekel za duševno in kakor
 bi kveril z očmi, bil je tudi že kovec
 drugega tečaja tukaj. Bil je to lep dan,
 saj vedel sem, da sem izdelal in da

pridejo sedaj dolgozajeljenje psčitnice.
 Ob koncu solskega leta poslalo se
 je tudi naš nasovatelj; kajti stopil je v
 pokraj. V gniljivih besedah ožel je od nas
 slovo in dobil sem si še zapomnil besede,
 ki jih je izrekel na koncu svojega govora:
Trivium sapientiae est timor domini.

Spričevalo je bilo prav dobro in z re-
 seljem sem spravil svoje reči skupaj; da
 bi mogel zopet doma preživeti nekaj
 brezskrbnih ur. Stari pranci, ki smo bili
 skupaj na jednem stausbanju, smo se
 le prav težko ločili. Saj je bilo veselo naše
 medsebojno življenje, navadili smo se
 jeden na drugega, zato pa je tudi ostala
 naša vez, ki nas je zvezala že sedaj; tudi še
 sedaj; postalo je prijateljstvo med nami
 in o največje veselje nam je, če se sude-
 mo in se spominjamo lepih preteklih
 dni!

Lukavatija me je hitro pripeljal v mo-
 jo domovino in z veseljem sem pozdravil
 svoje domače gore. Privedši domov, našel
 sem v žibelki majhno sestričo - Luciko -
 in udati so me oprašali, ali jo poznam.
 Sečen sem bil, ko sem mogel biti

zopet v prosti naravi. Letal sem za me-
tulji, nabiral krošče, včasih sem gugal
ludi še sušji do stani znanke, Lioko
in Lupaško na pašo. (Prvi obisk na pašo 18. 8. 1899)

Tako je minul čas, solnce je zahajalo
že niže in steno je bilo tudi mojih
počitvic kmalu konec.

Tako po koncu prvega leta sem moral
vložiti prošnjo na željo svojih starišev, da
sprejem v Marjanišče, ki se je kasno tisto
leto dožidalo. Prav nenad sem to storil,
mi mi bilo posebno zato, posebno pa, ker
so me sprejeli pod tem pogojem, da bom
sukrat duhovnik. V tem nisem hotel
nikdar nič slišati in to je tudi najjas-
nejši dokaz, da nisem imel poklica za
to. Mati me je zapeljala v Celovec. V Ma-
rijanišču bilo mi je vse novo, med toliko
bovariši, ravno pa še tudi mnogo tujih
sošolcev. To skupno življenje, te različne
zapovedi, vse to mi ni bilo prav nič po-
solji. Ko sem bil sam znanj v mestu, sem
se sam učil, kedar sem vedel, da se imam
učiti, a tukaj je prišel čas, ko moram sedeti
v knjigi in se učiti in kasno zasoljo tega
se nisem učil. Prav me ni nič veselilo.
Vedati sem se moral v svojo usodo,

in prenašali o se. Kako sem se pa bolj veselil
 počitnic, ko sem bil zopet na prostem v
 svoji domovini. Istih zapovedij, ki so jih
 nam dali na počitnice seboj, tudi nikoli
 nisem spoluspal. Bre to pa je izviralo iz
 tega, ker sem imel uvičuj do vsega, slo-
 benega nasdušnja za to življenje in ker
 sem vedel, v kateri nameni sem tukaj.
 Kateri mi je bilo najhujše, če sem moral
 nazaj. Imel sem sicer prijatelje, ki so
 bili ljubidloj rojak Perič je bil tudi tu-
 kaj, nato Matevž in Kušej Jakob, ki je pri-
 šel v šestem letu iz St. Pavla sem študiral.
 Ti smo bili, s katerimi sem najpuc obče-
 val. Med nami se je ugovilo posebno
 prijateljsko razmerje. Matevž je dobi-
 val od doma vedno meso, sere, sir itd.
 Mi smo ga vedno nadlegovali, posebno
 jaz mi nisem dal cel čas niču. Nazdne
 mi je rekel: Dobro, dobiš srek, daki si ga
 mokaš na glavi razbiti.

Ku nastalil sem svoj glavo, on pa je
 zaenal srek v ujo, da se je razlekel na drob-
 ne kosce, po katerih so posegli skoli sto-
 ječi prijatelji, jaz pa nisem dobil nič.
 Iz te moke ne bo kruha, sem si mislil,

in nisem več prosil o čisto pod tem po-
gledu.

Prijatelj Kušej je bil človek nežnih ču-
stov in prostičer. Če tedaj je večsah zložil
kakšno pesnico. Skupaj sva kada čitala
lepe pesni, se nasodivševala za naše
pesnike. Dobila sva tudi kres v roke, ka-
terega povesti sva s slastjo poživala.
Posebno nama je ugajal „Milko Loguin“,
novela, katero je spisal naš profesor
Dr. Sket pod pseudonimom: Škopan.
Ta povest namu je čisto prednugačila.
Na spruhodu sva le o tem govorila,
postala sva jako sentimentalna in
jaz sem se celo ojurail, delati verzje,
a ti so bili horrible diktu, nič mi hotelo
se nimati, poele me sem iskal večsah
prijemne čime, pa ni šlo. Večsah sem
okradel tu in tam kako kritico, ali malo
prednugačil. Nazadnje sem vendar
spoznal, da s pesnikova pufem ni nič,
posebno pa, ko sem sojemu kosavitu
prebral nekaj verzov, ki je nad tem le
z glavo gnajal. Kugel sem se nadmugo

steau, začel sem pisati povesti. Začel sem
 kar z uspehi: Nikdan več. Veliko je trčalo,
 da sem zgotovil proo poglavarje, a dalje
 ni šlo, kaj se sploh nisem vedel, kako
 se bo končalo. Opustil sem vse to, sem
 kajsi pa sem čital povesti naših pisa-
 teljev. Posledica temu je bila, da se mi
 je odpuhal uacuknat nos soet, različna
 čutila so napolufedala moje srce, postal
 sem bolj zamisljen, sentimentalni,
 cel idejalist, ki čim o soetu najboljše
 misle. Tu to mi je tudi ostalo, svo
 nagupenje do sentimentalnosti, neki poe-
 tični čut se mi je vcepil o srce, kar mi
 bode tudi ostalo, četudi sem do sedaj že
 le prevelikokrat spoznal, da ni vse tako
 na svetu, kakor si človek misli, ko
 sem bil mladostnik, ki je bil vidno va-
 ran, a naopit temu sem verjadal vse bolj-
 no prenašal misleči, da se ob vse go-
 pet vse na boljše.

Meneovo je sedaj, da se ositi poe-
 tični čuti niso mogli nikakor s pop-
 rižariti s suhoparuo matematiko.
 Tako mi je puao huda preolla o

drugem letaju drugega leta; za en las, pa
si bil porcel, a drugi dobri redi so me
rešili pogube. Ktorkako se mi je godilo
o tretjem letu, če tudi je nazadnje prav
dobro končalo, ko še ni bilo tako nevarno.
O tretjem letu sem bil pozimi tudi
cel mesec bolan na ovetju ledovic, pre-
hladil sem se, ko smo se kepali na orku.
To je tudi bila moja najdaljša bolezen
do sedaj.

Prijateljstvo med omenjenimi tova-
riši je bilo prav iskreno, četudi smo se včasih
malo spuli, a nazadnje smo sibili sendar
le najboljii. Tembolj pa ni je moglo see
drugo. Kvelja do tukajšnjega življenja že
itak nisem imel, kar sem moral
opraviti po zapovedih hišnega čeda,
sem storil, ker sem moral, a ne iz
ljubezni, samo ob sebi bi tega ne mogel
storiti. Da, rečem ovi, ki se more nava-
diti na tako življenje, katerega je vse
jedno, ali živi sam zase ali v družbi,
kjer se mora poskušati različnim zapo-
vedim, a vsak ni tak. Ne rečem, mnogo
dobrega imajo taki zavodi na sebi,

a jaz sem si vedno mislil, kdaj bo še postal
 ti duhovnik, bode tudi tako postal, če
 tudi ni v Marijavišću, če ima poklic,
 če pa ga nima, pa tudi potem ne bo
 dober duhovnik in če je tudi bil v Mari-
 javišću. Reči se pa mora, da se v nekem
 opiru kakih ljudi vpravi kaj sustrastno,
 in to se vidi potem, ko stopi v javno
 življenje, ima svoje misli, svoje ideje
 s katerimi misli proučevati, a on ljudem
 ne pozna, ker ga ni imel priljubljenosti
 prej opazovati in ko vidi, da s svojimi
 idejami ne doseže nič, postane obupen,
 oči sklanjajo se pa tudi na kipe sovrast-
 vo na glavo.

Kaj sem bil dunge naravi. Kot sin iz
 gor sem bil od nekdaj navajen na pros-
 tost, zato pa mi je bilo tako težko bitiku-
 kaj, posebno pa, ker nisem imel veselja
 do tega življenja. Tako je bilo moje ne-
 prepričanje, da bi uspel že zapustiti eu-
 krat to zidovje. Da, pa čemu ven, bode mar-
 si kdo ušel, saj gnuaj so nevarnosti tako
 velike, da se človek lahko zgubi in pogi-
 ne, kar se je zgodilo že marsikateremu,
 ki je izstopil iz zavesla? odgovori

se nato lahko. Kdor ima toliko tudne solje,
se bode tudi sam zunan lahko ustasjal
osem skušnjavam, če pa ne, je res, da
ukone, ali prej ali slej se mu pa to itak
prilepi, ko stopi v javno življenje,

Meu so se zotele namere v Manija-
niču neuspele. Posebno pa še, ker je pre-
fekt Schenati imel piko name in mi je
plotal situacijo, kjer je le mogel. Še v povit-
nicah po tretjem letu sem pravil doma
očetu o namerah in izrazil željo, da bi rad
izstopil, toda stariši niso bili prao nič
zadovoljni s tem. Tako sem se povrnil
zopet nazaj v Manijaniče studium
sklepom, da ne bom več dolgo tukaj.
Pred prefektom nisem imel novega mma,
sedno je imel Kajz mano, večkrat so
imela disputacijo pri kavnateljju. Enkrat
me je čisto po nedolžnem tiral pred kav-
nateljja, prašal sem ga po ood, a prefekt
me je prijel za rokar in me potisnil čez
stopnice. To mi je bilo preoče. Pisal sem
obemu in razložil starišem vse, in nazna-
nil, da nočem več študirati, če binnoral
biti še tukaj. Dobil sem od doma dovoljenje
za izstop, ki sem ga tudi takoj nagnail

raonatelj. Raonatelj Schellander mi je še reklo:
 undankbares Volk, a jaz sem ostal pri svo-
 jem sklepu. Prefekt je imel hudo piko name,
 ker je imel ravnno celo Koroško tožbo pripadajočih
 gospodov, ki bi jih pri prihodnji doma-
 ci konferenci vložil, a jaz sem mu zmerjal
 strmo. Ves besen je bil, a stoviti mi ni mo-
 gel nič več.

Bilo je meseca sušca, ko sem pobral
 svoje stvari ter opl slovo. Bil sem vesel. Tej-
 ko sem se ločil le od svojih prijateljev, a
 obljubili so mi, da mi sledijo Koralu,
 in potoli so, eden za drugim, razum
 enega, uspega vsakega - Reberčana - Perč.

Kmalaj v mestu sem dobil stauovanje
 zopet pri isti gospodji kakor sem bil že v
 prvem letu. Čutil sem se drugačnega, do-
 bil sem celo več veselja do nje. Kakor
 nekdat, bila so zopet s prijatelji Perče sku-
 paj in lepi časi so namna bili. Tu zopet
 sem hodil s ključnj k svoji teti kakor
 nekdat.

V šoli mi je šlo tudi prav dobro. Prav
 lahko sem zelelal četuti razred. Sem sem
 zapustil nižjo gimnazijo l. 1892 in pre-
 kračil pravo višje gimnazije. To sem bil
 prvososen. Višje gimnazije, to je bilo nekaj

zame, o čemur se mi je sanjalo večkrat,
a vrnila se mi je tudi večih misel,
mouebiti bo pa še tudi pretekla manxi-
katska grenka wa in mi bilo zlagano.

Počitnice sem kakor navadno preži-
vel doma, daleč kam nisem prišel. Obis-
kal sem drugokrat obic, kjer sem bil dne
18/8 1899 prvokrat s svojimi stricem ja-
kobom. Obiskal sem tudi cerkveno go-
dovanje pri podkužnicah Sv. Lenarta in
Sv. Marijete pri železni Kapli; kamor nas
je povabil tedanji kaplan Matej Rajner.
Da, in še nekam sem prišel, namreč v Korte.
V počitnicah po tretjem letu seznanil sem
se slučajno z župnikom franc Rup, ki
me je povabil. Skočil sem to v četitem
letu, bil je tudi Perč z menoj. Bila sva
dva dni skupaj in stavemu gozju je djalo
prav dobro, da je imel vsaj kaj zabave.
Tako sva hodila z Matijem vsako leto
Kupcu.

Ko pa je prišel mesec Kimosec, sem
spravil vse svoje reči skupaj in šla zva
s Perčem proti Celovcu.

V petem razredu nas je bilo jako veli-
ko, ker sta bila oba oddelka četrtega raz-

reda sedaj združena v jednega. Kaprednik nam je bil sdslej po profesoru Dyhauschek, ki se mu ga imel prav rad, profesor Dr. Jakob Sket, kar me je navdalo s posebnim zaupanjem.

Kar se tiče poduka, je res vse drugače kakor v nižji gimnaziji. V latinščini smo ločili težke Livijeve perijode in se navduševali za slavnega Haribala, ki je tako korajžno marsikal čez Alpe. V grščini pa smo se bavili z Ksenofontom. Naj prijeteu je bil tudi Dvidij, a najbolj pa slavni Homel. Steu stopi človek res v neko drugo dobo, človeku se razširi obzor, ko čita to krasno grško poezijo. Seveda heksametri so nam delali spčetka mnogo težkote, a navadili smo se nanje. Tudi drugi predmeti so nam bili kaj prijeteu, posebno pa slovenščina, kjer smo slišali marsikaj novega, posebno tist pri Lavici, da sem napisal o njem s domači nalogi celih 16 strani. A nekaj mi ni ugajelo. To je bila matematika. Je že tako, poezija, ki živi v deželi idejlov, in suhoparna matematika sta si bliže od nekdanj s lasch in naravno je sedaj, da sem jaz kot stoževalce poezije, padel v nemilost pri matematiki.

Ke zastopnik te slavne vede, profesor
Anton Hebscher, odmeril in sivo Fero-
lee, je bil tako osoren, da me je kar
do dna srea zagledal, če me je pogledal.
Prvi tečaj je šlo se z vsa silo, da sem za-
slobil med "zadostno", a v drugem teča-
ju se je vsedel pred ta med se vsede-
polni "ne". Pripustili so me še k po-
skušnji po počitnicah in odpejal sem
se iz Celovca misleč na Pnevma:

"Sreem obupnim je prišel domu."

To mi bilo prav nič ocelo, namesto da
bi oseh skrbij pustil mogel hoditi po
gozdu, po planinah, sem moral sedeti
pri knjigi in se vaditi, in misel, ali
bom napravil skušnjo ali ne, mi ni
olala nima. Bil je konec počitnic. Delal
sem poskušajo. Pisurno sem še na-
pravil, a usturno, tam ni šlo. Kakor
bi mi nekdo odrezal glavo, tako se nisem
na ničesar več spomnil, kar sem se
naučil. # manoj sta delala poskušajo
še dva. In finis calamitatis in miseriae
je bil, da smo se vsi trije morali dati
zapisati v peti razred.

Kludo, jako kludo mi je bilo tedaj pri
 sreči. Tedaj še eno leto zopet v istem raz-
 redu, to mi je delalo strah. Strah me je
 bilo, ko sem prišel zopet nazaj, vse del
 sem se v zadujo klop, kjer je bilo nekaj
 konsepcijev, ki so tudi delili z menoj isto
 usodo. To mi je bila še nekakota slajba,
 ker sem videl, da nisem sam. A čas celi
 ose mese, in pozabil sem, kar sem pre-
 stal.

Dobili smo prijetelega nazrednika
 profesora Dr. franc Hamu. V mater na-
 tiki smo dobili sicer zopet Tirolea, a ta
 je bil blaga duša, pisal se je Guineer.
 Guinel sem srečo pri njem in moja
 banka je v prvem letju srečno pri-
 padala v zaliv, kot Fringiff mit I.
 Fortgungsklappi, istotaako v drugem
 letju, kjer mi je šlo že izvanredno
 dobro. Stanoval sem tedaj pri med-
 niku Mira, Filipu Haderlap, znanem
 po njegovih: Krasčke bukvice, in po nje-
 govih pesnik, ki so doživela mišev
 no kritiko. V istem stanovanju je bil
 tudi moj prijatelj Krišej. Pravo lepe
 meso preživela skupaj. Oba poetična,

sva skupaj pesmi Kouala, zaljubljen
 prvesti čitkala, očasih se pa tudi še
 okradla v kako gostilno, Ker sva v Ka-
 kem Roku spila oček piva, Ker se je
 mama najna peska žila le še bolj
 oživila. Doma sro tudi peli, Ker vred-
 nih Haderlap je rad pel in od upega
 sem se naučil mnogo pesmi: Za-
 pomnil sem si še eno:

Kakor bela oca plavč,
 Če se jaguše ji zgubi,
 Tak za taboj so plakale
 Moje žalostne oči.

Naj povsed bi nožee soele,
 Mamoc stopiš ti z nogo
 Moje srce pa oveselo
 Nikdar, nikdar reče bo.

Melodijo sro pozeli po: Lutka Pop,
 magst jo rinfurim hio rslappu blifn.
 En nič lepšega se mi ni zdelo kakor
 ta pesem z obožno melodijo.

Po božjem pa sem hio zlolel. Dobil
 sem na sru bolezen, Ker sem se pre-
 hladil in mi bilo drugiče mogče, da
 sem moral iti v deželno bolnišnico.

A tain risem mogel dolgo ostajati, ker sem se ob stekarju umirajočih še bolj razburlil. Zato sem jo pa po petih dneh ovek zopet popihal na moje stanovanje, še ves slab, ker sem bil še kakke tui tedne v postelji. Se le po dolgem času sem okrevaval, a pri srecu sem čutil, da mi vse v redu.

Prisla je sponlad in z mojimi prijateljem sva delala izlete po bližnji okolici. Videti žil se namna je še več kot običajno draga. Klisno večih vina na križovo goro pri Celovcu, ker smo ostali do večera, medpotoma smo si zapeli kako veselo. Kdajili smo jo tudi tu in tam v kako gostilno, ker smo le prouadi posedeliskupaj, večih le predolgo. Saj pa je bilo tudi tako prijeto pod zelenim kostanjem v prijatnem večerjem hladu. Kraven gostilne „Badhaus“ bila je druga, ker je bila nekakšnja gostilničarka, Katia. Bila je ljubko dete in bilo je kaj prijeto pogovarjati se z njo. Uguali smo večih tudi kako nepravilno. Tako smo šli nek večer tam mimo in ker je bilo že vse pri pokopu, smo jo šli klicati. Klegel sem na kup dvo pod upravnim oknom in klical nilo, zdihujote:

Kati, Kati. A Kati se ni soglasila, pač pa so se mušila dva in jaz sem lebežnil na tla ter si pri tem, slegal klate. Komu že padal, ^{se prisk, vesel; štud. alih, gost, klati.}

Lečaj pa katiec ni uce, Bog ve kam je prišla. Tu tako se zgodil pogost v žoljenju. Najdejo seljake, ki so v najzjem prijetelstvu skupaj, lepi sporilnici se vejejo na te trenutke, a pride čas ločitve, še enkrat si sejejo v roke in si rečejo: na svidenje, ali se pa še vidijo, se ne ve, velikokrat ne, in človeka se polasti stожusst, da ne vidi svo bitje nikdar več.

Prišle so počitnice. Kar prosteklo leto nisem imel, to sem imel letos, naučil brezskabne počitnice. Kakor navadno, ostal sem tudi sedaj doma, le v korte sem pogledal, kjer sem ostal kakih osem dni. Tisti dnevi bili so lepi, hodila sva z župnikom Rup na jezersko, v Belo, kjer sem prišel prvokrat v dotiko z odlično gospodo. Ostala sva tam dva dni in imel sem čas srečati pri službi božji. Nastalo je prijatno razumeje med nama. Iz župnika župnika Rupa sem se naučil maksikaj, in četudi je bil od maksikatnega drugoga zaničevan, jaz sem imel ljubezen

do njega, saj na to se ne sme gledati, da bi mo-
rebiti človek tega, ki se je suknaš pregrešil,
zaničeval, zato more imeti še vedno blago
sreč. Od tistega časa dobival sem pisma od
njega polna najlepših vsebin. Če to nazna-
če je in pisma sem sestavil v spisu: Blago
sreč. Pisma še vedaj hranim.

Stopil sem v šesti razred. Ali žalibože se
je nekaj spremenilo. Najpubljerni profe-
sor iz matematike, Gucci, se je šel naprej,
in prišel je zopet glaglavci Hebbeler, ki me
je že v prvem letu petega razreda učil.
Ko je stopil v prvi in v matematiki v
sobo, me je zabollo pri srcu in neki glas
mi je rekel: Padel boš. Če mi ni po-
maga, vedno je imel kaj nad menoj, in tako
sem izgubil veselje do vsega ukla, ko sem videl,
da je vse zastonj. Dobil sem v prvem
letu dvojko, v drugem pa tudi s pos-
kušajo, a vedel sem tako, da mi ne po-
maga. Takih početnic, kakor sem jih imel
tedaj, si ne želim nikdar več. Nekaj dni
pred sklepanju šolskega leta dobil sem
poročilo, da mi je moj oče na smrt želel.
Ves pustrašen sem šel dom. Oče je bil ves
slab, imel je sušno napako in sušno vode-
nico. Ko sem ga gledal, kako je kopal, mi
je bilo neznosno, a pomisliti mi bilo nobene.

Posedoval sem cele dolge dneve pri njem, ker mati bila je na polju. Do a meseca prej umrla je moja babica in tako je moja mati nosila skrbost vase.

Bile so žalostne ure, ko sem sedel ob vročem, poltrem dnevu v zaduhli sobi pri mizi in stregel očetu, ki ni mogel niti trenutek spati. Kolikokrat je ušel, da bi ga že ustila smrt, potem pa spaj spal ne moteno spanje. Kooj imel je stvarne muke, a pomislil ni bilo. Ku poleg njega sem imel kufijo - matematično - in se učil in delal ualsge, a o kakem temelj-tem poduku ni moglo biti govora. Minulo je mesec dni, ko je moj oče dne 6. avgusta 1895 ob 8 uri zjutraj zatisknil oči za vedno. Brednost je bila velika, hudo mi je bilo pri srcu, tako da mi sem mogel solze potočiti, nem sem stal ob grobu, ko so mi najhujše bitje zaqvedli.

Spravnilo se je od tedaj marš-raj. V bilo učil očeta, ki bi skobel za du- gino, ostali smo z matoujo samu, sekci- ca in bratec Mirko oyrasna Janozek, ker tako je Kriščen, ki je bil tedaj komaj

svo leto star. Mati so mi rekli; kaj ti ne
 morem pomagati nič več, skusi se sam
 spraviti naprej in če skušaje ne narediš,
 je pa itak vse pri kraju. "Ker mi nisi
 q. podarjeno silo, a jaz sem; če tudi sem ne-
 kaj mal, Hehhofer ni imel usmiljenja z
 menoj. Po Románovem izpitu sem ga
 osebo pospil, naj se me ne odar umi-
 li in sem mu napločil, kako se mi godi,
 da je o se umel in sem izpostavljen
 bedi; a skanipnil je z ravnami in rekli:
 Es ist das zwar sehr schauzig, aber ich kann
 Ihnen nicht helfen.

Bilo so to žalostne ure, do sedaj naj-
 žalostnejše in mislil sem si, da mi je
 obupati. Kako globoko se je to vtisnilo
 mojemu vntrosanju, je razvidno iz
 tega, da se mi o tem še sedaj sanja,
 ko so minula že leta in leta, iste
 sanje so najmanjše. Vsi tisti občut-
 ki, vse bolečine, vse tisti obup, vse, vse
 zopet doživim in ko se zbudim, sem
 vesel, da vse ni več nes, in zato kesem,
 da so sanje sreča za človeka, kajti če
 se mi kaj lepega sanja, je v sanjah
 srečen, če pa kaj neprijetnega, se prva
 razveseli, da vse to ni nes.

Poučevali sem tedaj moral študijski razred.
 Profesor Wehofer je kar vnaprej dal zrl vstaj,
 glede mene, ki mi je to pozneje povedal:
 „Lieber Herr Herr, er soll lieber Holzhaecker
 werden als studieren, denn eine Kata-
 mancher ja nie.“ Kaj sem še ostal v
 gimnaziji, a on ne več. Leta 1896 mesec
 majnika je dal v osrncem razredu
 abiturientu Janku Maierhofer - Slovaka
 zasoljo ničnega vzroka, ker je temu
 padla Meda iz skodelice, mislno Mo-
 futo, nakar je osrnc šolec napravil
 ovaobo na deželni voliki svet in posled-
 dica je bila, da je bil Wehofer od nad-
 gomilka šindler hudo štet in je bil
 kapurkim potom pricmeščen. Pri
 smo se soldatnili, saj ni bilo več
 tujnega. Malo ga ni celo mesto,
 kajti marxistatelega mišnega staniš-
 so se puisto ževali čez njega. Ne so ma-
 žim lahko koga, a glede tega pa mo-
 kam več, da ga sem sovražil, dokler
 je bil živ, saj mislal sem, da je potom
 knalu v Pragi umrl; vedel sem, da
 me je šikariral in nalašč klavil, obla-
 čenar se je zgodilo, da sem zopustil zadnje

veselje do tega predmeta. Po mojem mnenju je pač najboljša vzgojitelja učena glede predmeta, ki ga ne obvlada popolnoma, bodisi s tem, da nauči lepo navražiti, s tem se učeni sešamo na predmet prijimi in tako preneha o se težkote, če pa se nauči napraskno postopa, se mora reči, da tak vzgojitelj ne nazivne svojega poklica, ampak da da pristo post nizkim stopenj sikanam, katerih bi noben vzgojitelj ne bi smel imeti. Rekel sem si večkrat, ali je pravica: V petem razredu drugi tečaj nisem imel nobenega ueda ued zadovoljstvo, o se hvalno in zadovoljstvo, in evodlično, le v matematiki sem imel petko. Ku vendar sem moral ponoljati. Sedaj ta sistem hvala Bogu ne velja več, saj bil je kumt.

Prav nenad šel sem tedaj v šestih razred. Kraven slabij za uk, so bile tudi še matematike. Mati mi je mogla dajati komaj za stansovanje, hvalo pa sem si moral iskati pri dobrotnik ljudch. Nauval sem pri za kouskih kloker - uferinma slovenca iz podfumske doline Kieplaz št. 1.

Toda kakor bise o se spremeno, imel sem po teh bridkih izkušnjah ued.

Dobil sem inštrukcije, da sem si prislu-
žil za nabavo neobhodno potrebnih
stvarij potrebni denar. Pri gospodu
Čane-Slovenem podučeval sem sina
Paula in po njem sem bil priporočen
obitelji Quantschnigg, restoraterju
na južnem Kolodolu. Spoznil me
je najprej skozi februarje, da se
dobitam kmeta za nekaj dni v ted-
nu. Gospod kvantčnik me je ljubo
sprejel, in ko sem že nekaj tednov za-
hajal kpa, vzročil mi je sopega edi-
nega sina kmeta v podučevanje,
gato dobil sem pa celo kmeta s ol-
gjutvaj' do večera. Bil sem pa v kva-
lejem, saj njemu se imam zahvaliti,
da sem mogel brez maternih
skrbij dovršiti gimnazijske študije.

Kaj poduje sem imel inštrukcij
že toliko, da jih je preozkri' nitem mogel.
Da to sicer ni najpiktniejše delo, to
ve vsak sam, kdor je spušal ta posel,
in spominjam se le pregosto februarje
posli: Trosno gorje.

Toda človek mora pokupeti in o sebi pre-
našati vse, se kolikor mogoče podati v usodo,
upajši, da morebiti prihodnjost prinese
med trupem tudi kako rožo.

V šoli se mi je godilo dobro, z matematika
tako sama se pravo dobro pobskala, saj bil
jedini profesor - francoski Karpotitsch, ki
je znal ta predmet nazlagati, da sem ga
lahko razumel. Najboljši profesor je za
mi, ako ne zna stvari nazlagati. Vsa
predmet se da obvladati, a razumeti
ga mora. V tem oziru bi mi davno ne
šlo tako slabo, ako bi našel o mate-
matiki ne imel že od početka pro-
fesorja, ki bi mi znal stvar nazlaviti
razumljivo - ne profesor francoski in
ne Wehofer. Vsaka nastlina, ki nima
dobrih končin si opravo, če ji daš
pravo podlago in nauko tako je
tudi pri učenju, ki od vsi predme-
tov enega ne obvlada dobro, daki se
mu mora razum za to, da se oglobi
in potem je dobro. Tu to je znal
profesor Karpotitsch in stem sem
tudi bil na koncu.

Na razvedinika bil je profesor fran-

Šheirigg, rojen Slovenc iz Borsvolj doma.
 Ko sem tedaj videl, da se je obelilo vse
 na boljše, postal sem zopet vesel in
 pozabil sem, kar sem preстал in prav
 pravi švitak:

Toda kaj mladost ne zmore,
 Kaupa v sebe in prestoplja gore,
 Prišlo so pavitnice. Tedaj pa se je zgo-
 dilo, da nisem šel dom. Gospod Šturm
 Kvarčnik poslal je svojega strana in
 mene v factus vas v Rožni dolini
 k sietu gospoda Kvarčnika, ki je
 inul tam svoje posvetko.

Dvakrat sem bil v Rožni dolini,
 o kateri sem že toliko slišal. Bilo je
 tam jako prijetno. Prijazni ljudje,
 posebno stana mati se je rada po-
 mentovala z menoj. Ogledal sem si
 celo Rožno dolino in obiskal prijatelje,
 ki so stanovali tam v okolici. Posebno
 rad sem zahajal v Bistrico, kjer smo se
 steli pri cerkvi pod lipa in peli lepe pes-
 mi, da je daleč odmenalo okrog. Kon-
 cem julija podala sva se z mano soto
 čez Ljubelj na Tržič, Kranj, Ljubljano,

Kjer smo si ogledali vse znamenitosti. To je bilo nekaj zame bitje v sredi slovenskega mesta. Čutil sem se domačega, saj čul sem mili moj materini jezik. Iz ljubljane sva se peljala do Kranje Brezje in od tod na Bled. Kar sem čital je sedaj sodi v prozi ali pesni o tem kraju, to sem gledal sedaj z lastnimi očmi. Nisi se mogel načuditi lepote tega kraja in mislil sem se na pravi Prešernov izrek, katerega grob sem se tudi obiskal: "Dejela krajuska nima lepšega kraja."

Tač lahko uresno, da je ta krajna skoleka uskala oplivati na mladega Prešerna.

Kdalo se mi je vse tako sočno, saj sem gledal kraj, kjer je bil le od pripovedovanja ja pravi. Ktorej ne. Nikolaj ne moreš imeti od kakšnega kraja onega stisa kakor ga dobiš, ko ga sam gledaš.

Od Bleda naprej sva se peljala na Belo Peč. Po temnih jezicah sva se vozila in gledala v globočino, ki je stvarna. Kote gube in skale štelijo iz globocine nasproti. Prav temno ti je pred očmi, in videte si misliš spominjati se na mnogostere prapleč, kakor bi bila

pogreznjena tukaj globoko v dno bivališča
 nekdanju starnjših ljudi. Sotod
 soa pušča na Fabij, potem pa smo jo
 zavili pradi Rabeljum in na Predel
 in tako stopili tudi na gorška tla.
 Spodaj krasno rabeljsko jezero, na drugi
 strani mogotna tudufaba s spomenikom
 tam slavno padlega junaka Heusel iz
 časa francoskih vojsk. Nazaj grede smo
 si ogledali še znamenito Schlitzschlucht,
 potem pa po železnici do Muec, sotod
 na baško jezero in naprej do Tibe v
 Logaras k uspešni prijatelju Kahl. Od
 tod pa čez hube na kotmarsas in čez
 Draso. Kosnilo je krasno scienuico, neko
 soboto, ko soa po osmiti dneh puiko-
 nakala nazaj v Loctus sas.

To je bilo moje prvo potovanje, pri
 jayu je bilo, mnogo sem videl, in od tistega
 časa se me je lotila želja, da bi vedno
 potoval. Vedno doma sedeti, ko ima
 človek priložnost pogledati v tuje kraje,
 je res nesramstvo in leostik in a prav,
 Mi pravi:

Pa ni možak, ta ni za rabo,
 Mi tujih videl ni ljudi.

Nikjer se ti srce ne razvedu' soliko kakor na potovanju. Vso bol pozabiš, če si v tujem svetu v sredi vročija in drvenja ljudij, saj se glasi v lepi kidi:

Kranj, če jim dobro ni, se čez morje vzdignejo,
 Fijmano pojdi srčno si ozdravit rano.

Kakor bi svetoval vsem dijakom, ki si morejo med letom kaj prikvariti, naj obrnejo to na potovanje, od tega bodo imeli krajši učinek, ne pa takšnega, ko jih morebiti ga to po dva dni bolijo lasje.

Večkrat sem se napotil v 5 ur oddaljene Sele, prijazno gorsko vas pod košuto, kar se je bil premesčen spomladil. 1896 župnik Rup iz Kort. Tam sem bil vedno prijazno sprejet in reči moram, da sem preživel tam prav lepe ure. Ž župnikom obkudila so vse krabe, bila pri raznih kmetih. Seznanil sem se precej z ljudmi in včasih smo se v veseli službi imeli prav dobro. Peli smo lepe slovenske polni in si z avtorji pravili kratkocasične stvari. Spomin na Sele mi ostane vedno.

Sele so bile tudi povod mojemu ^{daljšemu} prouku. Pod Selami na poti proti Bajtišani stal je nekdanj na robu mogočnega barovec, a sedaj krovni v janku. Ž župni-

Ko mi sva stala tam enkrat in jaz pravim, da spisšem povest o tem borovcu. Le stori, vzbujal me je župnik. Tu stoji sem to. Spis je bil objavljen pod imenom: "Lubi borovec" v listu leta 1896. Nič mi si more vsakdo, kakšno veselje sem imel nad tem. To mi je dalo povod, da sem napisal še drug prizor iz sel: "Kaj je Štefaj v Celovcu doživel" in, "Kako je Jurček pil kavo".

Le eno bridko skušajo sem moral sem prestati, a Bog me je obovaroval, kaj kaj če bi se bilo to zgodilo, bil bi morebiti za vse žaljive žalosten. Takajal sem namreč v sedmem razredu tudi v Kališni Kavo Kurotijo, kjer je bila prastarica Kališnica pokojnica v drugič z mladiim možem. Iz prvega zakona imela je dvajsetletno hčerčičko, ki mi bila bogve kakšna lepota. Njena mati vabila me je večkrat na učen dom in me pustila s hčerjo samega skupaj. Kakor sem pogreje govedel, storila je to, ker je baje bila hčerka o me zaljubljena in je hotela, da bi jaz hčerko pogreje

poročil. Ko sem bil sedmim razredu v
 mestu, je prišla s sosijem ošimom večkrat
 v mesto in ostala tam čez noč. Bil sem v
 uprni dužbi, a slutil nisem nič hudega.
 Naenkrat sem zvedel, da ima priča kovati
 kčurka sad prepovedane ljubezni in da
 bo sč - ošim.

Sedaj so se mi odpale oš; čemu so me
 vabili, čemu me pustili s kčurko samo,
 a bbovarsal me je Bog, da me ni prurobila
 skušnjava, ampak sem ostal prost čistega
 srca, ker drugače bi vsa kivila padla name.

Povem to poznejšemu zarodu s svarilo,
 kajti človek mora biti vedno previden in
 vami se prepričajte, iz katerih ne pudes
 več ven.

Kakor mine le vse puchito na svetlu,
 kar je lepega in kar nam slajša naše
 krpjenje, tako je tudi bil kivalu konce
 tek psčitnik. Spravil sem svoje kčurke sku
 raj tek šel v Celovec nazaj. Tu so se prejšo
 stanovaje sem sprucenil tek se nastavl
 na fužnem kolodocu pri postinju Huspek.
 Prisel sem tedaj v sedmi razred. Ne kdaj
 je bil sedmi in osmi razred šločen, ko je
 bil še takozvani dyacum, one učence

so imenovali že gospode. Mi se treba tudi
diti, da sem tudi jaz bil malo prusen
na to, saj smo pa bili tudi čisto lo-
čeni od drugih razredov, z oktavanci
smo čisto sami slodali v drugem nad-
stropju in le s strahom je pogledal
včasih Mateu od "munkale" na nas
hodnik, kjer so se spuchajali v odmoru
mansi Mateu buadati datinci; sedaj
jaz tega o sebi nisem mogel reči; kajti
pri meni je bila buada še le o posojih,
zato pa mitudi mi bilo treba shati
suih bučic, katere so bile mojim kole-
gom ljubši kot cosa in siu B.

Ka razrednika smo imeli kakor puetello
leto profesorja Scheinigg, ki je nam predaval
Demostena, slavnega grškega govornika.
Malo smo si pač belili glave z njim in ma-
si Mateu je pri šolski nalogi ozelihvil:
Ὁ ἄρτος ἁδύρατοι. V latinščini pa smo
mlatili Cicerova in jezili profesorja
Lindanka, blago dušo, ki je imel za nas
gotovo najbolj čuteč srce, a nevalej
ust je sveta plačilo. Tako smo enkrat
po zimi nastavili toplomer na
peč ravno poprej, da je prišel profesor

v narced. Ko se bliža k vratom, postavijo takaj
toplomer na prajšne mesto, mi pa v klopi
in ko stopi o sobo, zaprijemo vsi: neposna
veščina. Profesu pogleda na toplomer,
kazalo je na 30°, se obrne in pravi: "Fenster
und Thürer auf." Leveda ne popisem ropod
in smek. Se le pozneje je zgodel, odkod ta
velika veščina.

Kot predmet smo dobili s prspedeoti
ko filozofije in sicer smo začeli z logiko. To je
bilo pravo zanimivo, saj to človeka uči; kako
mora svoje misli pаметno in pravilno
izražati, kajti logika igra važno vlogo in
pri vsem tem, kar delaš, govoriš, te hočeš,
da prspričaš, da kaj dosežeš, je fundament-
logika.

Tudi iz glasne matematike dobili smo
novoga profesorja. To je bilo za nas nekaj po-
sebnega, naša večina sprememba v profesor-
jih matematike. Tu namo tu je potreba,
da ostane vedno in isti. Posebno pa je bilo
to zame težavno, ko sem se naučil račun
na enega. Bil je strog moj, filkuka po imenu.
Bali smo se ga vsi, vsaj pa čma človeka tudi
o pesteh, posebno pa, ker je imel tudi še
fiziko. Njegove ure so bile ure v vicah, kadar
pri njem drugo opravilo ni znal, je

esmal v klop z dvojko na hrbtu. Pri šolskih
nalogah pa smo se potili, da je bila gim-
nazija v nevarnosti. Hitro nam je minul
problečaj. Med hudiči nam ni imelimo
slokač lepega tudi. V naši sredi je bil ker-
natto Guido, sedaj duhovnik, ki je bil poln
šal in muk. Če v razvedu je spaval na svi-
kaj smešnega na dan in nekoga dne, ko
smo imeli nalogo, kako je prišel Cicero do
tega, da je imel svoj prvi govor zoper
Katilina, to se pravi v rečišču, ubogi
Kernatto nič ni imel kaj povedati, kajti
z latinščino sta se posebno spala. Ko
mu nič ni pametnega prišlo v misel,
zaprta je samo 21 vrstic, in vse te so bile
prečrtane, skufe posem s sledečo ose-
bino:

Das Catilina viflet Savibru.

Voll ich im Krupen für Caffrobau,
das was voll ich pfuinsu fin
Mir fällt ja nicht in den Sinn.

Es wußt das floss circa um Jabr 1810
für Baal pachim dia garosfuta Ribud
zu mirum hft ingruppu 21 Jtblau pofu
Das drey das unspau mir Krifp gefu.

O mein pfän ip day vub Mattra früta:
 dat hülzart lüblüft Galvüder
 Gist pünunnd dūng dū vorken vorken
 Nūf pfraktend mit dem piffen vorken.

Mud joll in Lütillien dōf vuf dōffungfen
 und ein pūpken für vorkungfen;
 für vorkungfen jugs für vorkungfen;
 Für jodro Rife vorkungfen vorkungfen.

Leveda šolska naloga sama ob sebi je
 bila neizodostna, toda peser je bila od-
 likovana. To je bilo sucha v šoli, ko nam
 je profesor čital glasno. Kakor sem
 že omenil, bil je profesor Lindau iz letm-
 ščine dobrot duša. Karvinkato suho vgnali
 ž njim, in karvo naš hudo mišni žer-
 natko zložil je posnemajoči slavnega Homer-
 ja celih šest speev o našem profesorju,
 tako zvana Lirkas (Lirkias). Če ho suho
 imeli odmor od 10 - 1/4 11 ure, suho posta-
 vili enega na stuažo, drugi pa suho ob-
 stopili žernatko, ki nam je glasno čit-
 kal sopepise. Leve, to je bil vedno ho-
 meričen such in puitem suho se tudi
 odpočili od tuda polnih matema-
 tičnih ur. Naj drugega nenavadnega

se nam v prvem letaju ni nič zgodilo kakor
 dasmo enkrat pri nemških profesoreju
 obstruirali, da nisimo hoteli oddati zvez-
 kov, ker z domačo nalogo nisimo mogli
 biti tako hitro gotovi. To pa nam je rodilo
 ducurii zapor. Reševati smo uskali štiri
 ne matematične naloge, a minulo je
 in ker nato je zložil pesem o tem, ob ka-
 teri smo se prav srčno smejali in to
 nam je bilo zadovolčenje za vse.

O božiču nisem šel dom. Podal sem
 se v Selet mimo subega barovca, kjer sem
 preživel mnogo lepih ur. Najlepa je
 ta narava pozimi. Solnce je otsevalo
 visoke gore, ki so se blestale kot kristal,
 spodaj pod nama pa je ležala v dolbini
 gosta megla, da je bilo videti kakor
 moje. V veseli družbi med pripustim
 gupauskim ljudstvom, skatelim
 se da prav dobro občevati, minul
 mi je le prehitro čas in prav nehad sem
 zapustil planinski kraj!

Prvi letaj minul je srečno. Oddahnil
 smo se za nekaj dnij. Tudi sedaj sem jo
 uahnil v Selet in z veseljem zapagal

sooje spravičevalo župniku Rup, pri katerem sem bil gostoljubno sprejet. Bila je pri Terkelju mi karisto gostija in tako tudi mi manjkalo veselja; čital sem gostom sooje spise namočajite se na Tele in bili smo dobre volje, posebno pa je bil vesel posestnik Jagovc, izpod Obinja, tip pravega navdušenega slovenskega Kmeta in narodnjaka, ki jih moramo iskati, a temu bolj častiti. Počiva je v hladni zemlji, a njegov spomin mi ostane vedno, njegovo blagi smehljaj! Videl sem ga še 17. junija 1907, ko sem prišel iz Obinja, obiskal sem njegovo hišo, v sredi gozda pod Obinjem, kar sem skoraj ni uobljubil. Sočila soa se tedaj na vedno; ostane pa mi oblagem spominu.

V sedmem razredu dobil sem tudi že lepe inštrukcije. Dobil siva sadnega svetnika Gottscheber v podučevanju v latinščini in slovenščini, siva feldmaršaplajntanta viteza Ruf, Hermana v latinščini, vodja Kmetске šole v slovenščini in hčerki Lydijs in duo predsednika

deželne sodnice beko. Torej mi je bilo stvar
 mnogo pomagalo, da sem se mogel
 sam preskrbeti, kar materi to ni bilo
 lahko uspešne, a ta denar je tudi kr-
 navo prislužil, dovolj usna človek
 prestat, manj katero quenko pojucki in
 čemagaduje ničese pade, kdo je kvi v ka-
 kor in štuktor. Kolikor nas usna človek
 zatajevasi vse, samo, da si ohrani ta maj-
 hen prislužek. Velikokrat sem prišel
 utrujen domu, potem sem se usnal še
 le sam zase učiti. Toda taka skušnja
 človeku nič ne škoduje, človek se uledi
 in če poguje tudi slabo gus, su tega ne
 občuti tako kakor ovi, ki ni nikdar ve-
 del, kaj je tepljenje in ki je sedel vedno
 pri polni mizi.

Dugi tečaj se je pričel. Tu matematiki
 smo pričeli z analitiko, ki mi ni kaj
 posebno ugajala in tuda sem imel
 dovolj, da sem srečno zdelal. Torej
 pa sem bil okjub vsem tem barbam
 vedno vesel in tako me je lažje vse

minulo. Kato je dobro, če ima človek takšen temperament, kajti lažje prenaša svojga življenja nego; če mi je šlo bolj slabo, sem se pač skrajšil:

Če danes slabo - jutri bo že bolje.

Hitro je minul drugič tedaj, nič kaj posebnega se mi zgodilo, samo, da sem prišel tedaj pravočasno k naborni, a me niso postudili; men so rekli, da imam - prof.

izgubili smo tudi našega ljubelega profesorja Linhanta, ki je šel v drugo mesto. Bilo nam je prav žal za njim.

Opustivši sem šel zopet v Rožno dolino podučevati mano - ta. Napravil sem tudi nekaj izletov, med temi tudi na Kladno na krajinski meji, kjer sem dobil mnogo skalne ali plaminke.

Večkrat sem šel na Raka dva dni se le obiskoval župnika Rup. Bil je od velike noči vedno bolehen. Za nekaj tednov preselil se je k svojemu bratrancev v Lactusovas, kjer sem jaz podučeval, a bolezen je bila vedno hujša - imel je namreč slabo hibo. Nikjer ni imel miru in mami kar nekajkrat sem prebil

pri uferu po pol nočij, da mi ni bilo
 tako dolgočas. Nazadnje je posil, da bi ga
 spali na kako drugo fano v dolino misleč,
 da tam še skueca. Bil sem ga zadujikrat
 obiskal v Selah. Pogovarjala sva se še dolgo
 časa, dajal mi je lepe nauke za bodoče živ-
 ljenje, naj bom puden in pošten in se prid-
 no učim. Vzel sem slovo od njega. Bljži
 zadnje njegove besede proti meni
 so bile: Bog te blagoslovi. Težko mi je bilo
 pri' sebi, vedel sem, da ga ne vidim več
 živega. Zunces, on se je nato preselil postar-
 nit v mrtak v Karye, jaz sem moral pa v
 šolo. Ni bil dolgo tam. Pisal mi je še nekaj
 dnij pred smrtjo, da mi je boljše in nauče-
 nabal sem ga pri' prvi priložnosti obiskati.
 Toda nasuknat zmem, da je nenadoma
 umrl, novica prišla je tako popno, da se
 še niti pogreba nisem mogel udeležiti.
 Še le ob vseh svetih sem bil obiskal nje-
 gov grob. Pač različni čuti so me obda-
 jali pri tej priložnosti. Bil je pokojni
 blaga duša, imel dobru smec, a žalibože
 so ljudje to prevečkrat izpovščali. Bil je
 vedno vnet Slovenec in kot tak mnogo
 spisal v lepi, poljudni obliki. Seveda

upenu je zarja njegovega življenja kimalu zato-
 mila, bil je pogube več ali manj pozabljen,
 ker se je vsled svoje slabosti enkrat pregrešil.
 Toda človek je vedk in če enkrat pade, nad
 tem se še ne sme moznogajati. Vsled tega
 je moral veliko kapiti in ko mu je tudi
 zagrešilo življenje in vse to je bilo tudi
 oprtok, da je puerano umrl. Sedaj počiva
 v hladni zemlji, mirno počiva njegovo
 srečo, spomin na njega mi ostane vedno
 blag in njegova pisma na mene so mi
 vedno nekaj dragocenega.

Predno pa popisujem svoje življenje
 dalje, kako se mi je godilo v osmem raz-
 redni, naj še omenim neko epizodo
 iz svojega življenja.

Godil sem se o ljudsko šolo. Ne vem,
 kako je to naraslo, ko sem pač hodil v šolo,
 je vedno tako naraslo, da sva prišla sta
 naj z urbanovo jeziko, hčeno pucno jezika
 kmeta o dular. Na polu sva si pripovedo-
 vala to in ono, očasih mi je dala kako kuničko
 ali jabotko, jaz pa sem jo zato varoval pred
 sursoini salami drugih fantov. V šoli sem
 ji tudi pomagaj, ko sem sojo naloge hitro
 napravil stem, da sem jo njej dal o popis.

Bilo je to v zadnjem letu, ko sem hodil v Gua-
 sko šole. Tedaj pa sem moral o latinske
 šole. Ko sem šel zadnjokrat iz šole, je nekaj
 je naučilo, da sva prišla z jeziko čista sa-
 ma skupaj. Dodala mi je roko, živo zakudela
 ser rekla: "Pa me čisto hodi, bjez, pa na me ne
 pozabi." Si sva nagurnost, ki se je namu te-
 daj ožbudila, ostala je tudi vedno eden do
 drugega. Ko sem prišel o jeziku na počit-
 nice in sem jo zagledal, mi je sice radostno
 ožnepetalo in tudi sva se mi je ljubko na-
 smehljala. Medar sva pa prišla skupaj, sva
 se ljubko pogovarjala, kako se enemu ali
 drugemu godi. Leta so minula, jaz sem pri-
 šel v višje latinske šole in tudi jezika se je
 napila v lepo dekle, znano kot prido,
 pošerno ljubavoo hčer. Vedno me je rese-
 lilo, če sem prišel na počitnice, da sem jo
 zopet videl, in če me nje drugod, tako vsaj v
 cerkvi, kjer sem jo tako z veseljem opazo-
 val, ko je položno molila. Če malo kolaj sva
 mogla priti skupaj, da sva se kaj zmenila,
 a tikreutki so bili lepi. Mojso prijateljstvo
 iz mladih let je postajalo vedno bolj prisrčno
 a uobeden si mi upal drugemu reči, da
 ga rad ima. Tako sva živela v prijateljskih

spominih, veselje se zopet krenutka, ko se zopet vidiva. Nastalo je med nama neko posebno nagupenje, da, rekli bi platična ljubezni, srečna sva bila, da sva se le videla. ali nekaj besedi spregovsila. Pisala mi je tudi nekaj pism, v katerih mi zagupuje, da se me vedno spominja in da mi tudi hoče ostati vedno prista prijateljica.

Mimula so leta, jaz sem prišel do osmega razreda. Režika se je razvila v kvasno dekle, ki je priosem temu imela lepo lastnost, da se je vedno obnašala priizivo in bila prijazna proti vsakomur. Njene lepe lastnosti in tudi pucejuna elola nikale so marsikaterega, da bi jo zasumbil.

Švel sem itio šolo. Bil sem ob koseu počitve nekaj dni doma. Tedaj sem se tudi sešel z Režiko, da bi ope od nje sloo. Ni kdor ne pozabim besed, ki mi jih je tedaj rekla, ki sem jih slisal proukval iz njevit ust.

Vidit dvoigi sje, je rekla, že dolgo je tako, odkar z neko posebno prijaznostjo občujeva, in če tudi si bil v daljini; vedno sem se z veseljem spominjala na te. leta pa so mimula in tega, kar je bilo ne bo več. Glej, tisi prišel v druge šole, in vem, da bi tvoja mati rada

videla, da bi ti postal duhosnik. Ojbej,
nikdar ti nisem rekla, da te ljubim,
a danes ti rečem, da sem tebe vedno
imela rada, a vendar ti ne smem
priporočati, da bi si izvolil drug stan,
da ne bi ušel enkrat, da si zaradi mene
postal nesrečen. Ja kako bi si tudi kaj ta
koga domisljevala, saj veš, da sem pri-
pusko kureško dekle, zato se bodo morale
najina pota ločiti, saj vem, kaj ali kaj
ne bodo hoteli oče oženiti in kakor sem
slišala, in najo je za me priporočil enega
ženina. Toda če se bo tudi tako zgodilo,
pozabila te ne bom, ostaneš mi prijatelj
iz mladik let; možitev znanec in
ženinam me pa ne veseli; no, če
Bog kako drugače sklene, ne veš, saj
se ne ve, bom že kmalu počivala v bla-
nem grobu in sedaj se spominjate oči
mene, ko me že ne bo več.

Tako mi je priporočala pri našem
sestančku med septembra 1897, dve svetli
solzi so se zasvetili v njenih očeh, podala
mi je roko, sklonila na me svojo glavo
in čutil sem na svojih ustnicah prvi in
kudi - združi poljub, v katerem je bilo

izraženo ose, kar poredaj čutila upena blaga,
 vredoljna duša. Potem pa je spoznala in ko bi
 se imela skriti že za gozdom, obrnila se je
 še enkrat in zamahnila z roko v slovo, potem
 pa zginila. Kaj pa sem bil nem, ne popisui
 čuti so mi naslujevali sree, a čutil sem,
 ko se je pivila k meni, kakor bi bilo to
 zadnje klat, kakor bi jemala slovo za celo
 življenje.

Ku kdo bi si mislil, da so ^{kdo} zadnje besede
 Rejka, ki jih je pri slovesu spregovorila,
 tako hitro spoznile.

Ko sem bil po maturi doma, sredi mesca
 septembra na novo leto po najnem sestanku,
 je Rejka nasukrat zbolela. Na ljudstvo
 ima to vero, da daje "caken", to se pravi,
 ee katera oseba, ki je drugemu draga, umrje,
 tako sliši smrti glasove. Posebno pa
 je kot tak puerok smrti mrtvaški ptic.
 Če pri kateri hiši tritrat zapoje, je to znamenje,
 da bo kdo od ionodnikov ali prijateljev
 umrl. Ku res, dve noči prej, ko je bila
 Rejka bolna, slišal sem pod svojimi
 oknom, to čudno ptico peti in ovo noč,
 ko je umrla proti jutru, se je ptica naj-
 bolj oglašala. K jutruj pa mi je povedal Haber-
 nikov prij, naš sosed, da je Urbanova Rejka

umrla. Preklesljiva je bila za me ta kesnica
 in nisem mogel tega razumeti. Ko
 naj se nisem upal v hišo, ker je bila
 snaga, a sree mi ni dalo niti. Odda-
 leč slišal sem jok, stopil sem v vežo,
 poklagali so mi vrtvaški sdek, da,
 bila je kesnica, tam med svetlicami na
 belemu putu ležala je ona, bledega obra-
 za, ah, in te oči, ki so me toliko krat
 tako ljubko in nedolžno pogledale, te
 so bile zaprte, pod ujnima bila je črna
 pusa, mak bolečin, ki jih je kesica
 pred smrtjo pustala. Urtna, tedaj
 urtna moja Rejka, tedaj so bile le pre-
 rosnične njene besede, pokleknil sem
 poleg odra ker hotel moliti, a misli
 moje so bile zbegane. Nazadnje sem
 ostal, streslo me je, ko sem jo poškropil
 z rožmarinovo vejico, zadujo krat jo
 pogledal v obraz kakor bi si ga hotel
 za vedno vtisniti v svoj spomin,
 potem pa sem šel. Kako sem prišel
 domu, tega sam ne vem, bilo je vikanje
 bliskalo je in gurelo, zavrnel pa je ml.
 vaški ptič pel svojo preklesljivo pesem
 kam mi je moj gospe v sken le proe-

čalo. K pogrebu nisem šel, saj pravi me je
 bolelo srce; obiskal sem jo pogreje na grobu
 sam, saj mi bilo treba priti, ki bi videli
 moje solze. Stopila mi je v spominu kakaj
 bi žinela, videl sem njeno mili obraz,
 videl njen smehljaj in stegnil sem roko,
 da bi jo objel še enkrat. A gnila me
 je spomnila, da tu ustni počiva mi-
 ro za vedno. Njeno truplo tuohni, a njen
 obraz mi je ostal v srcu, ostala mi
 bude Rozika vedno v blagom spominu
 kat moja nedolžna - prva ljubezen.

Stopil sem tedaj v osmi razred,
 zadnje postajo gimnazijških študij.
 Taš razrednik nam je v temeljitih besedah
 podarjal, da naj se pridno učimo, ko sto-
 jimo na pragu, čez katerega stopimo v
 življenje. Lako miselnost naj nas zapu-
 sti, saj smo prišli do časa, ko obidejo člo-
 veka skubi in skub naj nam bo, da si
 zopolnask pravi stari, o katerem bo tudi
 srečen.

Da na to sem mislil tudi jaz že mnogo-
 krat, kako si izpolim pravi stari, da najdem
 v njem tudi svoj srečo. Mi večkrat sem
 se v molitvi k Bogu, da bi mi o tem poka-
 zal pravo pot.

Ko so prišli, se nekote spomnimo na
 nekaj. Če si je kdaj potoval dragi prijatelj
 po cesti, ki pelje iz Celovca čez humberški
 most naprej in si zašel takoj
 za Traupičem na stvarsko stezo, videl
 si gotovo ob koncu gozda že skraj pod
 humberškim gradom lesen križ s ke-
 čalnikom in lampico, v kateri pa bili
 le malo svetleče. Pravijo, da ima ta križ
 čudodelno moč in ko je bila stanovalka
 Traupiča žena bolna in ji ničesar
 pomagalo, šel je njej vsaj moliti
 koncu križu in žena je ozdravela.
 Občasno so nosi nekateri bregle tam in
 tudi druge podobe, križ je celo tudi obre-
 zani, tako da so ga mislali z železomsko-
 sati, kajti ljudstvo meni, da ima ta les
 čudodelno moč.

Ko prideš na ovo mesto, se napol-
 nijo nekote posebni čuti, neka sveta
 tišina vlada tu okrog in če tako stojš
 tam pred križem, ne moreš si kaj da
 ne bi pokleknil in pomolil kratko
 molitev. Tako se mi je godilo, ko sem
 šel preko vrat s Rožno dolino in ko sem
 se vračal, karustako. Tu ko sem imel
 nastopiti osmi napred, pokleknil

sem tudi tedaj jemaje slovo od Rožne doline
in pravi ljubega Briga, da bi kemil pravo pot
življenja, da bi tudi dosegel svoj pravi
cilj. Sui kniž pa mi je ostal v spominu,
proudil sem se pri njem še večkrat in
se tudi bom, kolikorkrat bom hodil nje.

V omenjenem razpodu se mi ocliko spremenilo.
Samo v matematiki in fiziki nas je zapustil
profesor Filkuka, po katerem nisimo žala
vali, v latinščini pa smo dobili profesora
Kempfa, blago dušo. Ni pa smogel prido-
biti mnogo ocljave, zato so se Kucalu za-
čeli šaliti z njim in včasih je bila v njegovi
mi cela komedija, nekateri so bili poseb-
no nagajivi in smeha ni bilo ne Kucala
ne kraja. V matematiki in fiziki smo
imeli profesora Vaupotitscha, sicer strog,
toda dober in pravičen olovek. Iz filo-
zofije smo imeli profesora Hamma,
ki je ta predmet predaval tako zamu-
rivo, da smo ga tudi z veseljem št-
dirali. Bilo je njegovo predavanje nekaj
posebnega, vspili smo se tako v njegov
govor, da smo se ob glasu zvoza vzb-
dili kakor iz lepih sanj.

V omenjenem razpodu smo dobili tudi
dovoljenje, da se zbiramo skupno ob

sobolah v neki gostilni. Tam je bilo vedno veliko, prišli so tudi profesorji in kose je zabava že razvila, samo tudi malo zapeli, in ker niko je nam spisal večkrat kakšno klobasarijo, tako govori: "Bierschweffel", katerega je kdo od nas poudarjal; bilo je veliko smeha. Ker niko je tudi našel, da je lezar pri prehoditvenju Rubikova rekel: "Mit einem Pöndelst Kummumundis bsdan funktsan nasturiffen". Tudi je našel definicijo za pojem pika, kar se čeno benečni rečnjaku ni posuečilo; uskel je namreč: "Fu Punkt ist ein Punkt, der aus der Punkt ausgedrückt wird."

Tako smo se razšli s časih pogovo v noči. Bila je še kolegiatnost med nami, četudi različnih narodnosti, smo se vendar le razumeli, ni bilo nobenega sovraštva, vsi smo bili ene misli, a časi so minuli. Ako stopiš iz gimnazije, se vse spremeni, tak hodi vsa ta pota in kdaj se z veseljem spominjaš na nekdanje dni, ki si jih preživljal na gimnaziji in reči moraš, na lepša leta so študentska, saj pozneje ni vse vse kakor sen.

Medtem je prišlo nekaj slovenskih visokošolcev na počitnice in ti so spuščili misel, da bi slovenski dijaki sploh ustanovili kakor

družstvo, da bi nastala med nami nekakšna posebna
 vez. Bili smo složni v tej zadevi, toda nikoli
 je ostati vse to tajno, kajti drugače Bog ne da,
 pokrustali nas bi. Tako smo zbrali posebno
 gostilno in najeli posebno sobo pri felecu na
 Fr. duha tugu. Tam smo se zbirali in reči morali,
 kakor tajno je bilo, tako zarišmo vsi tudi. Šivali
 so se govorili, ki naj bi v nas vzbudili do mile
 naše domovine, do milega našega naroda
 ljubezen; pravem zapela se je tudi kakšna slo-
 venska pesem. Tako nam je misel naša ka-
 leri acier. Kar nas je bilo zavednik Slovencev,
 zbirali smo se tam in si pravem zatufovali,
 da hočemo ostati gosti našim najprosi,
 da hočemo delovati v prid našega naroda.

Toda, četudi smo namnali jako skrisuon-
 no, vendar so nas zohali, poiskati smo si
 morali drug kraj, a tudi tam nam Nemci
 niso dali miru in kakor je že pregovor: Slove-
 nec ni na srečje, ravnostiki smo morali vse
 to, a kar smo si obljubili, to smo si tudi
 obisknili globoko v sree.

Drugače pa sem imel v osmem raz-
 redu jako prijeto življenje. Četudi se mi
 je godilo dobro, v materialnem ozru pa
 mi tudi ni bilo tožiti, imel sem dovolj
 inštrumentij in zato tudi dovolj se kaj za
 priboljšek. Bnil sem tudi prijeto sta-
 novanje pri Husper. Mo sem se vrnil
 po inštrumentij in večerji domu, sedel

sem se k upigani in se učil, praven pa ste
prijel kakor flaško piva in finis
coronat opus, ko je bilo vse končano,
pa sem odčepil flaško in po suho parnem
delu sem si ga priroščil dober požitek.

Če sem imel na svojo čas, začel sem tudi
časnik v gledališču, to je bilo zamej nek po-
sebni užitek, saj ves čas v soli sedeti in pa
produktivati, to je hudo in zato pa človeka
tudi posebno razveseli, če si tu in tam kako
zabavo priroščil.

O božiču sem šel na štiri dni domu,
na H. Janžjevo pa sem se podal v najlepšem
vremenu v lepo Ložno dolino na potovanje.
Ljudil sem se v Apaičah pri gostoljubnem
župniku Seebacher, drugi dan v H. Mar-
jeti. Od tam je šla pot na Gosolpe in svetun-
vas in naprej do Sv. Jakobu. Bil je ravno na
večer 30. decembra, ko sem jo mahal pustiti
Sv. Jakobu. Ravno je zvonilo večernico, stojno
je odmeval glas govora potiki, nežni doli-
ci, bil je to tako lep prizor, do srca segajoč.

Tri Schusterju našel sem gostoljuben
spužer, drugi dan pa sem jo udaril
čez ledeno dravo pustiti H. Jpu in v Loga-
vas k svojemu prijatelju Kalk, kjer
sem ostal do našega leta, od ted
pa sem končal v Celovcu.

Tako je tudi bilo moje potovanje
končano.